

**РЕЗЮМЕТА НА БЪЛГАРСКИ И АНГЛИЙСКИ ЕЗИК ОТ
ТРУДОВЕТЕ, ПРЕДСТАВЕНИ ЗА РЕЦЕНЗИРАНЕ ПО
КОНКУРСА, КОИТО НЕ ПОВТАРЯТ ПРЕДСТАВЕНИТЕ ЗА
ПРИДОБИВАНЕ НА ОНС „ДОКТОР” И АКАДЕМИЧНАТА
ДЛЪЖНОСТ „ГЛАВЕН АСИСТЕНТ“
на
гл. ас. д-р Александрина Александрова**

**РЕЗЮМЕ НА ХАБИЛИТАЦИОНЕН ТРУД – МОНОГРАФИЯ – ВЗ
ABSTRACT OF HABILITATION THESIS - MONOGRAPH – ВЗ**

ФИНАНСОВА ГРАМОТНОСТ В БЪЛГАРИЯ

Заглавие: Финансова грамотност в България, Автор: Александрина Александрова, Рецензенти: Проф. д-р Пенка Шишманова, Доц. д-р Марин Маринов, Година на издаване: 2025, Издателство: АИ Ценов, ISBN: 978-954-23-2551-2, Брой страници: 164

Монографията със заглавие „Финансова грамотност в България“ изследва фундаменталната роля на финансовата грамотност в съвременното общество, подчертавайки нейното значение както за отделния индивид и неговото благосъстояние, така и за икономическата стабилност и устойчивото развитие. Основната хипотеза, която изследването доказва, е че финансовата грамотност е пряко следствие от качеството, обхвата и достъпността на образованието през целия жизнен цикъл. Анализът разглежда концептуалните основи и макроикономическото значение на финансовата грамотност, както и нейния принос за постигането на Целите на ООН за устойчиво развитие, особено свързаните с намаляване на бедността и неравенството.

Проведено е оригинално емпирично изследване сред 161 възрастни лица в България, което потвърждава, че индивидите с по-висока образователна степен демонстрират значително по-добри финансови познания, увереност в управлението на личните си финанси и способност за вземане на рационални финансови решения. Изследването също така установява, че финансовата грамотност е жизненоважна предпоставка за по-широко финансово приобщаване, особено в контекста на бързата цифровизация на финансовите услуги и нарастващата сложност на финансовите инструменти.

Сравнителният анализ на международно и европейско равнище откроява критично изоставане на България по отношение на нивата на финансова грамотност и

институционализирането на финансовото образование. За разлика от страни като Германия, Нидерландия и Финландия, където финансовата грамотност е интегрирана в училищната програма и насърчена посредством национални стратегии, в България финансовото образование остава фрагментирано и разчита на спорадични инициативи.

За да се преодолеят тези пропуски и да се повиши финансовата грамотност в България, авторът предлага набор от основни препоръки. Необходим е всеобхватен, координиран и многостранен подход, подкрепен както от национална политика, така и от практически инициативи. Предлага се ревизиране на Националната стратегия за финансова грамотност, която да служи като обединяваща рамка между държавни агенции, образователни институции, финансови регулатори, частни компании и неправителствения сектор, включително прецизиране на механизмите за редовна оценка. Авторът подчертава необходимостта от създаване на национална система за наблюдение и оценка на равнището на финансова грамотност, която да адаптира международно признати методологии. Критичен аспект е интегрирането на финансовата грамотност в националната образователна система като основна компетентност, въвеждана постепенно от началното училище до висшето образование чрез различни учебни предмети. Обучението следва да се допълва с методи, основани на опита, включително казуси и симулации, а цифровите платформи да играят ключова роля за разширяване на достъпа до финансово образование.

Монографията акцентира и върху разработването на целенасочени образователни инициативи за най-уязвимите групи от населението, както и върху обучението на учители и преподаватели за гарантиране на тяхната компетентност. Подчертава се ролята на обществената осведоменост чрез редовни национални кампании за формиране на финансови нагласи и поведение. В контекста на дигитализацията, развитието на дигиталната финансова грамотност се разглежда като неразделна част от общата финансова грамотност, включваща модули за разпознаване на онлайн измами и безопасно управление на лични данни.

FINANCIAL LITERACY IN BULGARIA

Title: Financial Literacy in Bulgaria

Author: Alexandrova, A.

Reviewers: Prof. Dr. Penka Shishmanova, Assoc. Prof. Dr. Marin Marinov

Year of Publication: 2025

Publisher: Academic Publishing House "Tsenov"

ISBN: 978-954-23-2551-2

Number of Pages: 164

The monograph entitled "Financial Literacy in Bulgaria" explores the fundamental role of financial literacy in contemporary society, emphasizing its significance both for individual well-being and

for economic stability and sustainable development. The central hypothesis substantiated by the research is that financial literacy is a direct outcome of the quality, scope, and accessibility of education throughout the life course.

The analysis examines the conceptual foundations and macroeconomic relevance of financial literacy, as well as its contribution to achieving the United Nations Sustainable Development Goals, particularly those related to reducing poverty and inequality.

An original empirical study was conducted among 161 adults in Bulgaria, confirming that individuals with higher educational attainment demonstrate significantly better financial knowledge, greater confidence in managing personal finances, and an enhanced capacity for making rational financial decisions. The study also establishes that financial literacy is a vital prerequisite for broader financial inclusion, especially in the context of the rapid digitalization of financial services and the increasing complexity of financial instruments.

A comparative analysis at the international and European levels highlights Bulgaria's critical lag in terms of financial literacy levels and the institutionalization of financial education. Unlike countries such as Germany, the Netherlands, and Finland, where financial literacy is integrated into the school curriculum and promoted through national strategies, financial education in Bulgaria remains fragmented and relies on sporadic initiatives.

To overcome these gaps and enhance financial literacy in Bulgaria, the author proposes a set of key recommendations. A comprehensive, coordinated, and multi-stakeholder approach is required, supported by both national policy and practical initiatives. It is recommended that the National Strategy for Financial Literacy be revised to serve as a unifying framework among government agencies, educational institutions, financial regulators, private companies, and the non-governmental sector, including the refinement of mechanisms for regular assessment.

The author underscores the necessity of establishing a national system for monitoring and evaluating the level of financial literacy, which should adapt internationally recognized methodologies. A critical aspect is the integration of financial literacy into the national education system as a core competence, to be gradually introduced from primary through higher education across various subjects. Instruction should be complemented by experiential learning methods, including case studies and simulations, while digital platforms should play a key role in expanding access to financial education.

The monograph also highlights the development of targeted educational initiatives for the most vulnerable population groups, as well as the training of teachers and educators to ensure their competence. The role of public awareness is emphasized through regular national campaigns aimed at shaping financial attitudes and behavior. In the context of digitalization, the development of digital financial literacy is considered an integral part of overall financial literacy, including modules for recognizing online fraud and safely managing personal data.

**РЕЗЮМЕТА НА СТАТИИ И ДОКЛАДИ, ПУБЛИКУВАНИ В
НАУЧНИ ИЗДАНИЯ, РЕФЕРИРАНИ И ИНДЕКСИРАНИ В
СВЕТОВНО ИЗВЕСТНИ БАЗИ ДАННИ С НАУЧНА
ИНФОРМАЦИЯ - Г6**

**ABSTRACTS OF ARTICLES AND REPORTS PUBLISHED IN
SCIENTIFIC JOURNALS, REFEREED AND INDEXED IN
WORLD-KNOWN DATABASES WITH SCIENTIFIC
INFORMATION - Г6**

**Г6.1. ENHANCING E-COMMERCE WITH ARTIFICIAL INTELLIGENCE
APPLICATIONS FOR BETTER CUSTOMER EXPERIENCE**

Tairov, I., Stefanova, N., Aleksandrova, A.

Enhancing E-commerce with Artificial Intelligence Applications for Better Customer Experience
(2024) CIEES 2024 - IEEE International Conference on Communications, Information,
Electronic and Energy Systems, .
2-s2.0-85216578076

Document Type: Conference Paper

Publication Stage: Final

Source: Scopus

Considering the explosive growth of the fields of science and the industrial community, the use of artificial intelligence (AI) is becoming increasingly frequent, and its advancement has an important influence on both work and life. Throughout the realm of e-commerce, artificial intelligence was additionally successfully utilized and produced positive outcomes, so the technology has emerged as a key driver of ecommerce growth. This paper basically outlines the potential of AI innovation, examines the state of artificial intelligence application in the sector of e-commerce, and primarily examines and analyzes thoroughly from the perspective of AI assistants, intelligent shipping, recommendation generators, and optimal pricing utilization through the analysis of an e-commerce intelligent functioning instance, and probes into its significant effect and major importance. At last, a conventional model for AI acceptance in e-commerce is proposed and improved.

**Г6.1. ПОДОБРЯВАНЕ НА ЕЛЕКТРОННАТА ТЪРГОВИЯ ЧРЕЗ ПРИЛОЖЕНИЯ НА
ИЗКУСТВЕНИЯ ИНТЕЛЕКТ ЗА ПО-ДОБРО КЛИЕНТСКО ИЗЖИВЯВАНЕ**

Таиров, И., Стефанова, Н., Александрова, А.

Подобряване на електронната търговия чрез приложения на изкуствения интелект за по-добро клиентско изживяване
(2024) CIEES 2024 – IEEE Международна конференция по комуникационни,
информационни, електронни и енергийни системи
2-s2.0-85216578076

Вид документ: Доклад от конференция

Етап на публикуване: Финален

Източник: Scopus

С оглед на експлозивния растеж на научните области и индустриалната общност, използването на изкуствен интелект (ИИ) става все по-често, а неговият напредък оказва значимо влияние както върху труда, така и върху ежедневието. В сферата на електронната търговия изкуственият интелект също намира успешно приложение и води до положителни резултати, поради което тази технология се утвърждава като ключов двигател за развитието на електронната търговия. Настоящият доклад очертава потенциала на иновациите, базирани на ИИ, разглежда състоянието на прилагането на изкуствен интелект в сектора на електронната търговия, като основно анализира и задълбочено изследва аспектите, свързани с ИИ асистенти, интелигентна логистика, генератори на препоръки и оптимално ценообразуване чрез анализ на пример за интелигентно функциониране на електронна търговия, и изследва тяхното значимо въздействие и ключова роля. В заключение се предлага и усъвършенства конвенционален модел за приемане на ИИ в електронната търговия.

Г6.2. ARTIFICIAL INTELLIGENCE APPLICATION IN HUMAN RESOURCES MANAGEMENT

Tairov, I., Stefanova, N., Aleksandrova, A.

ARTIFICIAL INTELLIGENCE APPLICATION IN HUMAN RESOURCES MANAGEMENT

(2024) Business Management, 2024 (3), pp. 72-88. Cited 1 time.

2-s2.0-85204968678

Document Type: Article

Publication Stage: Final

Source: Scopus

In the contemporary landscape marked by the pervasive influence of artificial intelligence (AI), technological innovations continue to reshape conventional practices across various domains. Within the realm of human resources management, the intricate process of decision-making has long posed challenges in terms of analytical elucidation. However, the advent of AI technologies has ushered in a new era, offering unprecedented opportunities to augment and refine HR administration practices. This paper delves into the transformative potential of AI applications within human resources management, shedding light on how diverse AI modalities, including narrow and general AI, are revolutionizing traditional approaches. Through a comprehensive review of literature sourced from esteemed databases such as Scopus and Google Scholar, this study identifies key advancements poised to drive future research endeavors. Beyond the realm of recruitment, AI presents a myriad of possibilities spanning talent acquisition, employee training and development, performance assessment, compensation management, engagement initiatives, and even employee well-being programs. The synergy between human capabilities and AI integration emerges as a cornerstone for achieving enhanced outcomes, often serving as a determinant for competitive advantage within organizations while also impacting broader societal dynamics. By exploring the symbiotic relationship between human ingenuity and AI capabilities, this research seeks to elucidate the pathways through which AI-driven innovations can foster organizational excellence and societal progress.

Г6.2. ПРИЛОЖЕНИЕ НА ИЗКУСТВЕНИЯ ИНТЕЛЕКТ В УПРАВЛЕНИЕТО НА ЧОВЕШКИТЕ РЕСУРСИ

Таиров, И., Стефанова, Н., Александрова, А.

Приложение на изкуствения интелект в управлението на човешките ресурси

(2024) Business Management, 2024 (3), стр. 72-88. Цитиран 1 път.

2-s2.0-85204968678

Вид документ: Научна статия

Етап на публикуване: Финален

Източник: Scopus

В съвременната действителност, белязана от повсеместното влияние на изкуствения интелект (ИИ), технологичните иновации продължават да трансформират традиционните практики в множество сфери. В областта на управлението на човешките ресурси сложният процес на вземане на решения отдавна представлява предизвикателство по отношение на аналитичното му осмисляне. Появата на ИИ технологиите обаче бележи нова ера, предоставяйки безпрецедентни възможности за усъвършенстване и оптимизация на административните практики в сферата на човешките ресурси. Настоящата статия изследва трансформирания потенциал на приложенията на изкуствения интелект в управлението на човешките ресурси, като осветлява начина, по който различните модалности на ИИ — включително тесен и генерален изкуствен интелект — революционизират традиционните подходи. Чрез задълбочен преглед на научната литература, извлечена от авторитетни бази данни като Scopus и Google Scholar, изследването идентифицира ключови постижения, които имат потенциал да насочат бъдещите научни търсения. Извън сферата на подбора на персонал, ИИ предлага широк спектър от възможности, обхващащи привличане на таланти, обучение и развитие на служителите, оценка на представянето, управление на възнагражденията, инициативи за ангажираност, както и програми за благосъстояние на служителите. Синергията между човешките способности и интеграцията на ИИ се утвърждава като основополагащ фактор за постигане на по-високи резултати, често служейки като определящо конкурентно предимство в организациите и оказвайки влияние върху по-широките обществени процеси. Чрез изследване на симбиотичната връзка между човешката изобретателност и възможностите на ИИ, настоящото изследване цели да разкрие пътищата, по които иновациите, задвижвани от изкуствен интелект, могат да способстват за организационно съвършенство и обществен напредък.

Г6.3. RECURRENT NEURAL NETWORKS FOR FORECASTING SOCIAL PROCESSES

Lalev, A., Alexandrova, A.

Recurrent Neural Networks for Forecasting Social Processes

(2023) Proceedings of the 8th International Conference on Big Data, Knowledge and Control Systems Engineering,

BdKCSE 2023, . Cited 2 times.

2-s2.0-85182279857

Document Type: Conference Paper

Publication Stage: Final
Source: Scopus

We compare performance of RNN and LSTM models over shorter time series that arise often in economics or social sciences. Our goal is to determine to what extent some modern developments and increase in computing power can improve their forecasts. Our experiments indicate that in general, these neural networks do not outperform the standard statistical benchmarks. At the same time, the performance of RNNs is good enough to justify their usage as a forecasting method.

Г6.3. РЕКУРЕНТНИ НЕВРОННИ МРЕЖИ ЗА ПРОГНОЗИРАНЕ НА СОЦИАЛНИ ПРОЦЕСИ

Лалев, А., Александрова, А.

Рекурентни невронни мрежи за прогнозиране на социални процеси

(2023) Трудове на Осмата международна конференция по големи данни, знания и системно инженерство за управление

BdKCSE 2023. Цитирана 2 пъти.

2-s2.0-85182279857

Вид документ: Доклад от конференция

Етап на публикуване: Финален

Източник: Scopus

В настоящото изследване се сравнява ефективността на моделите RNN (рекурентни невронни мрежи) и LSTM (мрежи с дълга краткосрочна памет) върху по-кратки времеви редове, характерни за икономическите и социалните науки. Целта е да се установи до каква степен съвременните методологични разработки и нарастващата изчислителна мощ могат да подобрят точността на прогнозите. Експерименталните резултати демонстрират, че в общия случай тези невронни мрежи не надхвърлят ефективността на стандартните статистически референтни модели. Въпреки това, постигнатите показатели на RNN моделите са достатъчно конкурентни, което оправдава тяхното приложение като валиден метод за прогнозиране.

Г6.4. INTEGRATING CRISIS MANAGEMENT MECHANISMS IN EUROPEAN COHESION POLICY

Pavlova-Banova, M., Bozhikov, A., Angelov, I., Tairov, I., Aleksandrova, A., Georgieva, AleksaK., & Stoyanova, M. (2022). Integrating crisis management mechanisms in European Cohesion Policy.

The series of challenges facing modern society posed by the consequences of the global economic crisis, the debt crisis in Europe, the Covid-19 pandemic, the war in Ukraine, etc. inevitably determine the relevance of research in the field of crises and the mechanisms for dealing with them. The aim of this publication is to examine the effectiveness of the introduced crisis management toolkits within the EU. The research methods used are limited to the study of scientific knowledge on the relevant issue, critical analysis and expert evaluation of the adopted approach to recovery by the Community. As a result of the conducted research, the tools that the EU applies to deal with the negative consequences of Covid-19 and the war in Ukraine have been clarified. Priority areas

for impact are identified depending on the applied mechanisms and new horizons for development are defined. In this context, the role of integrated territorial investments (ITI) in this process is also considered.

Г6.4. ИНТЕГРИРАНЕ НА МЕХАНИЗМИ ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА КРИЗИ В ЕВРОПЕЙСКАТА ПОЛИТИКА ЗА СПЛОТЕНОСТ

Павлова-Банова, М., Божиков, А., Ангелов, И., Таиров, И., Александрова, А., Георгиева, Алекса К., & Стоянова, М. (2022). Интегриране на механизми за управление на кризи в европейската политика за сближаване.

Редица предизвикателства пред съвременното общество, породени от последиците на глобалната икономическа криза, дълговата криза в Европа, пандемията от Covid-19, войната в Украйна и др., необратимо обуславят актуалността на изследванията в областта на кризите и механизмите за тяхното преодоляване. Целта на настоящата публикация е да се анализира ефективността на въведените инструменти за управление на кризи в рамките на Европейския съюз. Използваните изследователски методи включват изследване на научните познания по проблема, критичен анализ и експертна оценка на приетия от Общността подход за възстановяване. В резултат на проведените изследвания са идентифицирани инструментите, които ЕС прилага за противодействие на негативните последици от Covid-19 и войната в Украйна. Дефинирани са приоритетни области на въздействие в зависимост от приложените механизми и очертани нови хоризонти за развитие. В този контекст се разглежда и ролята на интегрираните териториални инвестиции (ИТИ) в процеса.

Г6.5. FISCAL RESPONSIBILITY - NECESSITY VS. OBLIGATION. THE EU CASE

Lilova, R., Radulova, A., Alexandrova, A.
Fiscal responsibility - necessity vs. obligation. The EU case
(2017) *Espacios*, 38 (51), art. no. 31, . Cited 1 time.
2-s2.0-85032808373
Document Type: Article
Publication Stage: Final
Source: Scopus"

This article examines the relation between fiscal policy and government indebtedness in EU Member States whose average debt levels were higher than the EU-27 average through the 2002-2016 period. The main body of the article focuses on the theoretical concepts about the relationship between fiscal policy and government debt; it assesses the impact, which the debt financing policy has on the economic system and analyses development stage and trends of the main fiscal policy and debt burden instruments in a group of EU Member States differentiated for the survey.

Г6.5. ФИСКАЛНА ОТГОВОРНОСТ – НЕОБХОДИМОСТ СРЕЩУ ЗАДЪЛЖЕНИЕ. СЛУЧАЯТ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ

Лилова, Р., Радулова, А., Александрова, А.
Фискална отговорност – необходимост срещу задължение. Случаят на Европейския съюз

(2017) *Espacios*, 38 (51), статия №31. Цитирана 1 път.
2-s2.0-85032808373

Вид документ: Научна статия
Етап на публикуване: Финален
Източник: Scopus

В тази статия се разглежда връзката между фискалната политика и държавната задлъжнялост в държавите - членки на ЕС, чиито средни равнища на дълга са по-високи от средните за ЕС-27 през периода 2002-2016 г. Основната част на статията е посветена на теоретичните концепции за връзката между фискалната политика и държавния дълг; оценява се въздействието, което политиката на финансиране на дълга оказва върху икономическата система, и се анализират етапът на развитие и тенденциите на основните инструменти на фискалната политика и дълговата тежест в диференцирана за целите на изследването група държави - членки на ЕС.

G6.6. REVIEW OF AI-DRIVEN SOLUTIONS IN BUSINESS VALUE AND OPERATIONAL EFFICIENCY

Title: REVIEW OF AI-DRIVEN SOLUTIONS IN BUSINESS VALUE AND OPERATIONAL EFFICIENCY

Author(s): Tairov, I (Tairov, Iskren); Stefanova, N (Stefanova, Nadezhda); Aleksandrova, A (Aleksandrova, Aleksandrina); Aleksandrov, M (Aleksandrov, Martin)

Source: ECONOMICS ECOLOGY SOCIUM Volume: 8 Issue: 3 Pages: 55-66 DOI: 10.61954/2616-7107/2024.8.3-5 Published Date: 2024

Accession Number: WOS:001327686400005

Artificial intelligence (AI) refers to a wide spectrum of breakthroughs that offer multiple advantages to companies in terms of increased sales. Considering the abundance of data and the significant increase in computational resources, organisations have rapidly turned to artificial intelligence (AI) to create financial benefits. Nevertheless, businesses continue to discover it is challenging to implement and employ AI in their everyday activities. Therefore, a comprehensive understanding is required due to the absence of an integrated comprehension of how artificial intelligence creates business value and what kind of corporate worth is anticipated. Aim and tasks. . The study aims to review value- generating methods and explain how enterprises might use AI technology in their business activities. To accomplish its main aims, this study offers a thorough literature review. The working hypothesis claims that the use of AI can increase business value. Results. . This study examines the research capabilities of AI, its use in the corporate environment, and its initial and secondary impacts. The impact of AI includes process efficiency, generating insights hidden in huge amounts of data, and transforming business processes in terms of procedural actions, operational efficiency, financial efficiency, market efficiency, and sustainability in terms of company profile. In addition to the favourable impacts, several recent cases have shown that unwanted and undesired consequences may develop in the absence of effective management procedures. These effects hurt the reputation of the businesses concerned and, in certain cases, resulted in huge fines and financial losses. Such findings increase the responsibility of AI enterprises to incorporate solutions that reduce the bias in data and algorithms

at every stage of implementation. Conclusions. . The role of artificial intelligence in the corporate environment in value creation and operational efficiency is extending. AI technologies can be used by companies to increase automation of corporate processes without direct interaction with customers, including applications that mean the use of AI in customer-facing services and products. Learning about the means by which AI might be employed will assist businesses in generating rational choices regarding the strength of implementing technologies in the supply chain. Assessing the possible implications of AI acceptance of artificial intelligence may enable firms to plan more successfully on a technology's launch.

Г6.6. РЕШЕНИЯ, БАЗИРАНИ НА ИЗКУСТВЕН ИНТЕЛЕКТ ЗА БИЗНЕС СТОЙНОСТ И ОПЕРАТИВНА ЕФЕКТИВНОСТ

Автори: Таиров, И. (Искрен Таиров); Стефанова, Н. (Надежда Стефанова); Александрова, А. (Александрина Александрова); Александров, М. (Мартин Александров)

Източник: ECONOMICS ECOLOGY SOCIUM, Том 8, Брой 3, стр. 55-66, DOI:

10.61954/2616-7107/2024.8.3-5, Дата на публикуване: 2024

Accession Number: WOS:001327686400005

Изкуственият интелект (ИИ) обозначава широк спектър от постижения, които предоставят множество предимства на компаниите по отношение на увеличаване на продажбите. С оглед изобилието от данни и значителното нарастване на изчислителните ресурси, организациите бързо се насочват към изкуствения интелект с цел създаване на финансови ползи. Въпреки това, бизнесът продължава да установява, че прилагането и използването на ИИ в ежедневните дейности е предизвикателство. Поради това е необходим цялостен анализ, тъй като липсва интегрирано разбиране за начина, по който изкуственият интелект създава бизнес стойност и какъв тип корпоративна стойност се очаква.

Цел и задачи. Изследването има за цел да прегледа методите за генериране на стойност и да обясни как предприятията могат да използват ИИ технологии в своята бизнес дейност. За постигане на основните цели настоящото изследване предлага задълбочен литературен обзор. Работната хипотеза твърди, че използването на ИИ може да увеличи бизнес стойността.

Резултати. Настоящото изследване разглежда изследователските възможности на ИИ, неговото приложение в корпоративната среда, както и първичните и вторичните му въздействия. Влиянието на ИИ обхваща процесна ефективност, генериране на прозрения, скрити в големи обеми данни, и трансформация на бизнес процесите по отношение на процедурни действия, оперативна ефективност, финансова ефективност, пазарна ефективност и устойчивост спрямо профила на компанията. Наред с положителните ефекти, редица скорошни случаи показват, че при липса на ефективни управленски процедури могат да възникнат нежелани и неблагоприятни последици. Тези ефекти увреждат репутацията на съответните компании и в някои случаи водят до значителни глоби и финансови загуби. Подобни изводи увеличават отговорността на ИИ предприятията да интегрират решения за намаляване на пристрастията в данните и алгоритмите на всеки етап от внедряването.

Изводи. Ролята на изкуствения интелект в корпоративната среда за създаване на стойност и оперативна ефективност се разширява. Компаниите могат да използват ИИ технологии за

повишаване на автоматизацията на корпоративните процеси без директно взаимодействие с клиенти, включително приложения, които означават използване на ИИ в клиентски услуги и продукти. Познаването на начините, по които може да се използва ИИ, ще подпомогне бизнеса да взема рационални решения относно степента на внедряване на технологиите във веригата на доставки. Оценката на възможните последици от приемането на изкуствен интелект може да даде възможност на фирмите да планират по-успешно въвеждането на дадена технология.

Г6.7. SUSTAINABLE HOUSEHOLDS FINANCIAL BEHAVIOUR IN EU AND IMPLICATIONS ON DEVELOPING FINANCIAL LITERACY

Todorov, L., Aleksandrova, A., Marinov, M.

Sustainable Households Financial Behaviour in EU and Implications on Developing Financial Literacy (2022) Circular Business Management in Sustainability, pp. 135-154.

https://doi.org/10.1007/978-3-031-23463-7_9

Avoiding financial problems and good management of one's income and assets is connected to people's well-being, accumulation of capital in the economy and is essential element for stability and sustainable growth. The paper focuses on the relations between financial literacy of the population and the key indicators used by Eurostat to assess the financial status and sustainable behaviour of the households in European Union, linked to savings, investment, indebtedness, and wealth. Partial correlation coefficients and multiple regression models were used to control for the influence of countries' geographical position and economic development. The results showed that financial literacy score was related to the Gross household saving rate and Household net financial assets ratio, while its connection with Gross investment rate of households, Households investment to Gross Domestic Product ratio and Gross debt-to-income ratio of households remained insignificant. In two models with significant financial literacy effect the division of the countries on the West-East axis was also crucial factor. Both further analysis in this area and policy making at European Union level focused on sustainable development, would benefit a lot if Eurostat starts collecting panel data about member states' financial education status.

Г6.7. УСТОЙЧИВО ФИНАНСОВО ПОВЕДЕНИЕ НА ДОМАКИНСТВАТА В ЕС И ВЪЗДЕЙСТВИЕ ВЪРХУ РАЗВИТИЕТО НА ФИНАНСОВАТА ГРАМОТНОСТ

Тодоров, Л., Александрова, А., Маринов, М.

Устойчиво финансово поведение на домакинствата в ЕС и въздействие върху развитието на финансовата грамотност

(2022) Circular Business Management in Sustainability, стр. 135-154.

Избягването на финансови проблеми и доброто управление на собствените доходи и активи са свързани с благосъстоянието на хората, натрупването на капитал в икономиката и са съществен елемент за стабилността и устойчивия растеж. Статията се фокусира върху връзките между финансовата грамотност на населението и основните показатели, използвани от Евростат за оценка на финансовото състояние и устойчивото поведение на домакинствата в Европейския съюз, свързани със спестяванията, инвестициите, задлъжнялостта и богатството. За контролиране влиянието на географското положение и

икономическото развитие на страните са използвани частични коефициенти на корелация и многократни регресионни модели. Резултатите показват, че индексът на финансова грамотност е свързан с brutния процент на спестяванията на домакинствата и съотношението на нетните финансови активи на домакинствата, докато връзката му с brutния процент на инвестиции на домакинствата, съотношението на инвестициите на домакинствата към brutния вътрешен продукт и съотношението на brutния дълг към дохода на домакинствата остава незначителна. В двата модела със значим ефект на финансовата грамотност разделението на страните по оста Запад-Изток също е ключов фактор. Както по-нататъшният анализ в тази област, така и формирането на политики на ниво Европейски съюз, насочени към устойчиво развитие, биха имали значителна полза, ако Евростат започне да събира панелни данни за състоянието на финансовото образование в държавите членки.

**РЕЗЮМЕТА НА СТАТИИ И ДОКЛАДИ, ПУБЛИКУВАНИ В
НЕРЕФЕРИРАНИ СПИСАНИЯ С НАУЧНО РЕЦЕНЗИРАНЕ
ИЛИ ПУБЛИКУВАНИ В РЕДАКТИРАНИ КОЛЕКТИВНИ
ТОМОВЕ – Г7**

**ABSTRACTS OF ARTICLES AND REPORTS PUBLISHED IN
NON-REFEREED PEER-REVIEWED JOURNALS OR
PUBLISHED IN EDITED COLLECTIVE VOLUMES - Г7**

**СТАТИИ
ARTICLES**

**Г7.1. CHANGES IN THE CLIMATE ATTRACTIVITY FOR TOURISM ALONG THE
ROMANIAN-BULGARIAN NATURAL BORDER DANUBE**

Liliana VELEA, Mihaela Tinca UDRISTIOIU, Silvia PUIU,
Aleksandrina ALEKSANDROVA, Anisoara IRIMESCU
CHANGES IN THE CLIMATE ATTRACTIVITY FOR TOURISM ALONG THE
ROMANIAN-BULGARIAN NATURAL BORDER DANUBE

In the Romanian-Bulgarian border area, tourism is one of the important directions of socio-economic development, benefiting from direct funding but also being a secondary beneficiary of other development directions, like enhanced mobility or reduced air pollution. Tourism may also be seen as a viable solution to the challenges related to climate change in this region, provided that sustainable development paths are implemented. In this context, it is of interest to assess how the climate conditions suitable for outdoor tourism may change in the context of climate change. We approach this issue by using information on the Holiday Climate Index (HCI) in the 'Climate suitability indicators for tourism from 1970 to 2100 over Europe derived from climate projections' dataset available from Copernicus Climate Change service. The focus of the analysis is on the near-future (2021-2040) period in the context of three climate change scenarios (RCP2.6, RCP4.5 and

RCP8.5). The results indicate a general increase in the monthly number of days with good conditions for outdoor activities ($HCI > 70$) in all scenarios, particularly with almost 3 days in limited areas in the RCP4.5 scenario, supporting tourism as a relevant development direction in the region.

Г7.1. ПРОМЕНИ В КЛИМАТИЧНАТА ПРИВЛЕКАТЕЛНОСТ ЗА ТУРИЗЪМ ПО РУМЪНСКО-БЪЛГАРСКАТА ЕСТЕСТВЕНА ГРАНИЦА – ДУНАВ

Лилиана ВЕЛЕА, Михаела Тинка УДРИСТИОЮ, Силвия ПУЮ,
Александрина АЛЕКСАНДРОВА, Анисоара ИРИМЕСКУ
ПРОМЕНИ В КЛИМАТИЧНАТА ПРИВЛЕКАТЕЛНОСТ ЗА ТУРИЗЪМ ПО РУМЪНСКО-
БЪЛГАРСКАТА ЕСТЕСТВЕНА ГРАНИЦА – ДУНАВ

В района на румънско-българската граница туризмът е едно от важните направления на социално-икономическото развитие, като се възползва от директно финансиране, но също така е и вторичен бенефициент на други направления на развитие, като подобрена мобилност или намалено замърсяване на въздуха. Туризмът може да бъде разглеждан и като жизнеспособно решение на предизвикателствата, свързани с климатичните промени в този регион, при условие че се прилагат пътища за устойчиво развитие. В този контекст представлява интерес да се оцени как климатичните условия, подходящи за туризъм на открито, могат да се променят в условията на климатични промени. Към този въпрос подхождаме чрез използване на информация от Индекса за климатични условия за почивка (Holiday Climate Index, HCI) в набора от данни „Показатели за климатична пригодност за туризъм от 1970 до 2100 г. в Европа, извлечени от климатични проекции“, наличен от услугата за климатични промени Copernicus. Акцентът на анализа е върху близкото бъдеще (2021-2040 г.) в контекста на три сценария за климатични промени (RCP2.6, RCP4.5 и RCP8.5). Резултатите показват общо увеличение на месечния брой дни с добри условия за дейности на открито ($HCI > 70$) във всички сценарии, като особено в ограничени райони при сценария RCP4.5 се наблюдава увеличение с почти 3 дни, което подкрепя туризма като релевантно направление за развитие в региона.

Г7.2. SELF-ASSESSMENT OF ECONOMICS STUDENTS' READINESS TO ENTER THE LABOUR MARKET IN BULGARIA

Penka Shishmanova¹, Aleksandrina Aleksandrova² and Elitsa Petkova³

¹Prof., PhD, D. A. Tsenov Academy of Economics, Bulgaria, p.shishmanova@uni-svishtov.bg

²Assist. prof., PhD, D. A. Tsenov Academy of Economics, Bulgaria, a.alexandrova@uni-svishtov.bg

³Assist. prof., PhD, D. A. Tsenov Academy of Economics, Bulgaria, e.petkova@uni-svishtov.bg
Proceedings of INTCESS 2023- 10th International Conference on Education & Education of Social Sciences

23-25 January 2023- Istanbul, Turkey

The trend towards digitalization of processes in the modern economy through the use of information and communication technologies, modifies the models of carrying out business activities. Professions are changing as activities become more and more technology-intensive. This

makes the use of digital technologies a key element of workforce training. As a result, digital transformation radically changes the labour market. It affects the quantity of job positions and the quality characteristics of workforce. These changes pose the question of developing the digital skills and competences of working people, especially those of young people who are about to start their career.

This problem is particularly relevant given the fact that youth unemployment is a serious challenge both at national and European level. The analysis outlines the possible obstacles regarding the labour market inclusion of young people through a self-assessment of their digital competences. Emphasis is placed on the skills that economics students must develop or improve in order to meet the demands of the labour market in Bulgaria. This is an important condition for their professional realization.

The self-assessment of skills and the awareness of the shortage of digital skills with students will facilitate the process of developing a vision for improving their digital literacy. The ability to identify the necessary skills in perspective is the basis on which to build the education system in Bulgaria. The latter can ensure the readiness of young people to realize in the labour market. However, the pace of development of new technologies suggests that the skills required will continue to change for all job positions, making life-long learning a vital necessity.

Г7.2. САМООЦЕНКА НА ГОТОВНОСТТА НА СТУДЕНТИТЕ ПО ИКОНОМИКА ДА НАВЛЯЗАТ НА ПАЗАРА НА ТРУДА В БЪЛГАРИЯ

Пенка Шишманова, Александрина Александрова и Елица Петкова

Proceedings of INTCESS 2023 – 10-та Международна конференция по образование и социални науки

23-25 януари 2023 – Истанбул, Турция

Тенденцията към дигитализация на процесите в съвременната икономика чрез използването на информационни и комуникационни технологии променя моделите на осъществяване на бизнес дейности. Професиите се променят, тъй като дейностите стават все по-технологично интензивни. Това прави използването на дигитални технологии ключов елемент в обучението на работната сила. В резултат дигиталната трансформация радикално променя пазара на труда. Тя влияе както върху количеството на работните места, така и върху качествените характеристики на работната сила. Тези промени поставят въпроса за развиването на дигитални умения и компетентности у работещите, особено при младите хора, които предстои да започнат своята кариера.

Този проблем е особено актуален, като се има предвид, че младежката безработица е сериозно предизвикателство както на национално, така и на европейско ниво. Анализът очертава възможните препятствия пред включването на младите хора на пазара на труда чрез самооценка на техните дигитални компетентности. Акцентът е поставен върху уменията, които студентите по икономика трябва да развият или усъвършенстват, за да отговорят на изискванията на пазара на труда в България. Това е важно условие за тяхната професионална реализация.

Самооценката на уменията и осъзнаването на недостига на дигитални умения у студентите ще улесни процеса на формиране на визия за подобряване на тяхната дигитална грамотност. Способността да се идентифицират необходимите умения в перспектива е основата, върху която трябва да се гради образователната система в България. Последната може да гарантира готовността на младите хора за реализация на пазара на труда. Въпреки това темпът на

развитие на новите технологии предполага, че изискваните умения ще продължат да се променят за всички работни позиции, което прави ученето през целия живот жизненоважна необходимост.

Г7.3. ASPECTS OF FINANCIAL INTEGRATION IN THE CONTEXT OF REGIONAL DEVELOPMENT POLICY

24th RSEP International Conference on Economics, Finance & Business – Virtual/Online 24-25 February 2022, Holiday Inn Vienna City, Vienna, Austria www.rsepconferences.com
CONFERENCE PROCEEDINGS/FULL PAPERS ISBN: 978-605-70583-6-2/March 2022
Banova, M.P. et.al. pp.137-148 137 Aspects of financial integration in the context of regional development policy Mariyana Pavlova-Banova, Dimitar Kostov, Evgeni Ovchinnikov, Tsvetan Pavlov, Aleksandrina Aleksandrova, Mariela Stoyanova

The European Union's cohesion policy is one of the main pillars of Community development. However, the existence of serious regional imbalances at national and supranational level are significant challenges to achieving convergence. This publication examines key aspects of financial integration and their impact on EU regional policy. The aim of the research is to outline the bottlenecks in this regard and to make scientific proposals for possible actions to overcome the identified weaknesses. Based on a standard scientific approach, an analysis of the decentralization process is made in the context of its key role in implementing an integrated territorial approach to regional development.

Г7.3. АСПЕКТИ НА ФИНАНСОВАТА ИНТЕГРАЦИЯ В КОНТЕКСТА НА РЕГИОНАЛНАТА ПОЛИТИКА ЗА РАЗВИТИЕ

24-та RSEP Международна конференция по икономика, финанси и бизнес –
Виртуално/онлайн, 24-25 февруари 2022 г., Holiday Inn Vienna City, Виена, Австрия
CONFERENCE PROCEEDINGS/FULL PAPERS
ISBN: 978-605-70583-6-2/март 2022
Банова, М.П. и др., стр. 137-148
Аспекти на финансовата интеграция в контекста на регионалната политика за развитие
Марияна Павлова-Банова, Димитър Костов, Евгени Овчинников, Цветан Павлов,
Александрина Александрова, Мариела Стоянова

Политиката на сближаване на Европейския съюз е един от основните стълбове на развитието на Общността. Въпреки това, съществуването на сериозни регионални дисбаланси на национално и наднационално ниво представлява съществени предизвикателства пред постигането на конвергенция. Настоящата публикация разглежда ключови аспекти на финансовата интеграция и тяхното въздействие върху регионалната политика на ЕС. Целта на изследването е да очертае „тесните места“ в тази връзка и да направи научни предложения за възможни действия за преодоляване на установените слабости. На базата на стандартен научен подход е направен анализ на процеса на децентрализация в контекста на неговата ключова роля при прилагането на интегриран териториален подход към регионалното развитие.

Г7.4. STUDY OF THE FUTURE ECONOMISTS' SKILLS FOR REALIZATION IN THE MODERN LABOUR MARKET

90th International Scientific Conference on Economic and Social Development – "Building Resilient Society: National and Corporate Security" – Zagreb, 16-17 December, 2022 ,
STUDY OF THE FUTURE ECONOMISTS' SKILLS FOR REALIZATION IN THE MODERN LABOUR MARKET, Penka Shishmanova, Aleksandrina Aleksandrova, Elitsa Petkova

Information and communication technologies, and digital technologies in particular, are an integral element of the digital economy. Digitalisation, in turn, is changing traditional practices and patterns of activity in all spheres of public life. In this context, digital literacy is becoming an absolute necessity for full participation in the modern economy and society. The aim of the present study is to collect information about the digital skills of students graduating in Economics. The self-assessment of their ability to work under conditions of digital transformation can serve to form guidelines for improving their digital literacy. This is of utmost importance given that digital skills are becoming increasingly necessary and in demand in a growing number of professions. This makes digital skills and competences a key factor for students' professional realization in the labour market. Related to this is the development of soft skills, which are becoming increasingly valuable in the context of process automation and the use of artificial intelligence. Given this, competition in the labour market will increasingly be based on soft skills. Identifying existing skills and matching them to changing labour market conditions is a starting point in shaping the right set of skills in demand in the digital economy. Possession of labour market relevant skills creates competitiveness in the employment search process. However, due to the rapid pace of development of new technologies, skills and competences need to be updated periodically. This puts forward the principle of lifelong learning, which includes qualification and retraining not only in educational institutions but also in the workplace.

Г7.4. ИЗСЛЕДВАНЕ НА УМЕНИЯТА НА БЪДЕЩИТЕ ИКОНОМИСТИ ЗА РЕАЛИЗАЦИЯ НА СЪВРЕМЕННИЯ ПАЗАР НА ТРУДА

90-та Международна научна конференция по икономическо и социално развитие – „Изграждане на устойчива общественост: национална и корпоративна сигурност“ – Загреб, 16-17 декември 2022 г.

ИЗСЛЕДВАНЕ НА УМЕНИЯТА НА БЪДЕЩИТЕ ИКОНОМИСТИ ЗА РЕАЛИЗАЦИЯ НА СЪВРЕМЕННИЯ ПАЗАР НА ТРУДА

Пенка Шишманова, Александрина Александрова, Елица Петкова

Информационните и комуникационните технологии, и по-специално дигиталните технологии, са неразделен елемент от дигиталната икономика. Дигитализацията от своя страна променя традиционните практики и модели на дейност във всички сфери на общественения живот. В този контекст дигиталната грамотност се превръща в абсолютна необходимост за пълноценно участие в съвременната икономика и общество. Целта на настоящото изследване е да събере информация за дигиталните умения на студентите, завършващи специалност „Икономика“. Самооценката на способността им да работят в условията на дигитална трансформация може да послужи за формиране на насоки за подобряване на тяхната дигитална грамотност. Това е от изключително значение, като се

има предвид, че дигиталните умения стават все по-необходими и търсени в нарастващ брой професии. Това прави дигиталните умения и компетентности ключов фактор за професионалната реализация на студентите на пазара на труда. С това е свързано и развитието на меките умения, които стават все по-ценни в контекста на автоматизацията на процесите и използването на изкуствен интелект. В този смисъл конкуренцията на пазара на труда все повече ще се основава на меките умения. Идентифицирането на съществуващите умения и тяхното съотнасяне с променящите се условия на пазара на труда е отправна точка за формиране на правилния набор от умения, търсени в дигиталната икономика. Притежаването на умения, релевантни за пазара на труда, създава конкурентоспособност в процеса на търсене на работа. Въпреки това, поради бързите темпове на развитие на новите технологии, уменията и компетентностите трябва периодично да се актуализират. Това изтъква принципа на учене през целия живот, който включва квалификация и преквалификация не само в образователните институции, но и на работното място.

Г7.5. THE DIGITAL TRANSFORMATION - EFFECTS IN THE FIELD OF LABOUR AND EDUCATION

Proceedings of SOCIOINT 2022- 9th International Conference on Education & Education of Social Sciences 13-14 June 2022- Online Conference, ISBN: 978-605-06286-6-1 187 , THE DIGITAL TRANSFORMATION - EFFECTS IN THE FIELD OF LABOUR AND EDUCATION

Penka Shishmanova, Aleksandrina Aleksandrova, Elitsa Petkova

Information and communication technologies (ICTs) have a broad impact on countries' economies. ICTs are the means that ensure the digital transformation of business and the economy. Digitalisation has a direct impact on the labour market. It creates new requirements for the training of personnel, expressed in the prioritization of competencies in the field of information and communication technologies. An even bigger change, as a result of the introduction of digital technologies in business, is the emergence of new and the disappearance of some existing professions. This, in turn, digitalisation poses a number of challenges to education related to creating and enhancing the knowledge and skills of learners at all levels. The education system has a key role in building basic digital skills that serve as a fundament for adapting the workforce to new labour market conditions.

The new reality on the labour market, requires transformation and modernization of the labour resources competence profile. This should become a permanent process of acquiring, updating, improving and upgrading knowledge and skills, integrating the specifics of digital technologies. Understanding and realizing these needs, as well as the need for adequate action in this direction, are key to the successful adaptation of human resources to a dynamically changing labour market environment.

In the process of clarifying the direct relationship between the education and training of specialists in economics, administration and management, their digital competencies and the labour market, the authors of this study focused on issues related to professional competence, types of

competencies and skills that are formed in the process of education in higher education. In addition, they investigated the concept of adaptability of the educational process to new economic challenges. The authors also studied the formation of the professional competence of future economists in the adaptive-digital environment of higher education.

In order to meet the needs imposed by the process of digital transformation, the education system must implement technological advances, digital solutions, and innovations within a certain period. In this sense, the construction of digital and related skills and competencies of the population, respectively the workforce, should be among the main goals of formal education, incl. higher education, and to become an integral part of the curricula. In particular, the higher education system is directly responsible for creating conditions and models for the transfer of new knowledge, technologies and competencies required by the labour market. In higher schools, the fundamental skills of each specialist are formed, incl. cognitive abilities, contributing to the rapid acquisition of new knowledge; functional skills that contribute to the performance of specific activities specific to individual professions, and basic knowledge - a set of principles and facts that are handled in career development in the respective professional field.

Establishing a viable and adaptable to the constantly-changing requirements of the labour market system of higher education requires a change in the conceptual model of the system itself. The adaptive educational environment of higher educational institutions (HEIs) is defined as an innovative integrative system, including educational activities based on ICT; innovative teaching methods; learning technologies; technical means that facilitate the learning process; adequate information and resource provision. In addition, all this should be in accordance with the potential and needs of students. It is necessary to focus not only on the technical means of teaching in the digital environment but also on the technology of teaching, teacher training, preparation of curricula and disciplines, development of new digital learning content and more.

In the conditions of adaptive digital environment, HEIs are forced to adapt to the education and training of specialists in a timely manner, despite the fast pace of penetration of digital technologies in the labour market compared to educational institutions. For this reason, the efforts of university professionals to prepare teaching materials that are adequate and reflective of the changes in the real economy are an extremely important factor in the training of specialists in economics, administration, and management. The determining factor for the effectiveness of the formation of professional competence of economists, in this case, is the achieved level of digitalisation and the use of innovative tools, teaching aids, teaching methods and more.

It is obvious that the digital transformation leads to fundamental and complex changes in the way business processes are carried out. These changes are an important factor for the development of the economy and are related to the emergence of new services and sectors, the creation of new jobs, but also qualitative changes in the necessary characteristics of the workforce. The ability to work with e-mail, social networks and other mobile platforms is no longer a competitive advantage for a potential worker. In addition, skills need to be constantly upgraded and improved due to the rapid pace of digital technology development.

Г7.5. ДИГИТАЛНАТА ТРАНСФОРМАЦИЯ – ЕФЕКТИ В СФЕРАТА НА ТРУДА И ОБРАЗОВАНИЕТО

Proceedings of SOCIOINT 2022 – 9-та Международна конференция по образование и социални науки, 13-14 юни 2022 – Онлайн конференция, ISBN: 978-605-06286-6-1, стр. 187
ДИГИТАЛНАТА ТРАНСФОРМАЦИЯ – ЕФЕКТИ В СФЕРАТА НА ТРУДА И ОБРАЗОВАНИЕТО

Пенка Шишманова, Александрина Александрова, Елица Петкова

Информационните и комуникационни технологии (ИКТ) имат широко въздействие върху икономиките на държавите. ИКТ са средството, което гарантира дигиталната трансформация на бизнеса и икономиката. Дигитализацията оказва пряко влияние върху пазара на труда. Тя създава нови изисквания към обучението на персонала, изразени в приоритизиране на компетентности в областта на информационните и комуникационни технологии. Още по-голяма промяна, в резултат на въвеждането на дигитални технологии в бизнеса, е възникването на нови и изчезването на някои съществуващи професии. Това от своя страна поставя пред образованието редица предизвикателства, свързани със създаване и подобряване на знанията и уменията на обучаващите се от всички нива. Образователната система има ключова роля в изграждането на основни дигитални умения, които служат за основа при адаптиране на работната сила към новите условия на пазара на труда.

Новата реалност на пазара на труда изисква трансформация и модернизация на компетентностния профил на трудовите ресурси. Това трябва да се превърне в постоянен процес на придобиване, актуализиране, подобряване и надграждане на знания и умения, интегриращи спецификата на дигиталните технологии. Разбирането и осъзнаването на тези потребности, както и необходимостта от адекватни действия в тази насока, са ключови за успешната адаптация на човешките ресурси към динамично променящата се среда на пазара на труда.

В процеса на изясняване на пряката връзка между образованието и обучението на специалисти по икономика, администрация и мениджмънт, техните дигитални компетентности и пазара на труда авторите на настоящото изследване се фокусираха върху въпроси, свързани с професионалната компетентност, видовете компетентности и умения, които се формират в процеса на обучение във висшето образование. Освен това те изследваха концепцията за адаптивност на образователния процес към новите икономически предизвикателства. Авторите проучиха и формирането на професионалната компетентност на бъдещите икономисти в адаптивно-дигиталната среда на висшето образование.

За да се удовлетворят потребностите, наложени от процеса на дигитална трансформация, образователната система трябва да внедрява технологични постижения, дигитални решения и иновации в определен срок. В този смисъл изграждането на дигитални и свързани с тях умения и компетентности у населението, съответно работната сила, трябва да бъде сред основните цели на формалното образование, вкл. висшето образование, и да се превърне в неразделна част от учебните програми. По-специално системата на висшето образование е пряко отговорна за създаване на условия и модели за трансфер на нови знания, технологии и компетентности, изисквани от пазара на труда. Във висшите училища се формират фундаменталните умения на всеки специалист, вкл. когнитивни способности, допринасящи

за бързо усвояване на нови знания; функционални умения, способстващи за изпълнението на конкретни дейности, характерни за отделните професии, и базови познания – съвкупност от принципи и факти, с които се работи в кариерното развитие в съответната професионална област.

Изграждането на жизнеспособна и адаптивна към непрекъснато променящите се изисквания на пазара на труда система на висшето образование изисква промяна в концептуалния модел на самата система. Адаптивната образователна среда на висшите учебни заведения (ВУЗ) се дефинира като иновативна интегративна система, включваща образователна дейност, базирана на ИКТ; иновативни методи на преподаване; технологии за обучение; технически средства, улесняващи учебния процес; адекватно информационно и ресурсно осигуряване. Освен това всичко това трябва да бъде в съответствие с потенциала и нуждите на студентите. Необходимо е да се фокусира не само върху техническите средства на обучение в дигиталната среда, но и върху технологията на преподаване, обучението на преподаватели, подготовката на учебни програми и дисциплини, разработването на ново дигитално учебно съдържание и др.

В условията на адаптивна дигитална среда ВУЗ-овете са принудени да се адаптират към образованието и обучението на специалисти навременно, въпреки бързия темп на навлизане на дигиталните технологии на пазара на труда в сравнение с образователните институции. Поради тази причина усилията на университетските специалисти за подготовка на учебни материали, които са адекватни и отразяват промените в реалната икономика, са изключително важен фактор при обучението на специалисти по икономика, администрация и мениджмънт. Определящ фактор за ефективността на формирането на професионалната компетентност на икономистите в този случай е постигнатото ниво на дигитализация и използването на иновативни инструменти, учебни пособия, методи на преподаване и др.

Очевидно е, че дигиталната трансформация води до фундаментални и комплексни промени в начина на осъществяване на бизнес процесите. Тези промени са важен фактор за развитието на икономиката и са свързани с възникването на нови услуги и сектори, създаването на нови работни места, но и качествени промени в необходимите характеристики на работната сила. Способността за работа с електронна поща, социални мрежи и други мобилни платформи вече не е конкурентно предимство за един потенциален работник. Освен това уменията трябва постоянно да се надграждат и подобряват поради бързия темп на развитие на дигиталните технологии.

Г7.6. КРЪГОВАТА ИКОНОМИКА В КОНТЕКСТА НА РЕЛАЦИЯТА ИНДУСТРИЯ 4.0 – ОБЩЕСТВО 5.0

Доц. д-р Любомир Тодоров, Доц. д-р Маргарита Шопова, Гл. ас. д-р Зоя Иванова, Ас. д-р Александрина Александрова, СА „Д. А. Ценов“ – Свищов, КРЪГОВАТА ИКОНОМИКА В КОНТЕКСТА НА РЕЛАЦИЯТА ИНДУСТРИЯ 4.0 – ОБЩЕСТВО 5.0, Годишник на СА „Д. А. Ценов“ » 125/2022 г., <https://godishnik.uni-svishtov.bg/title.asp?title=2832>

Концепцията за кръгова икономика като алтернатива на линейния модел на икономиката възниква още през XX век. Днес сме свидетели на все по-осезаем недостиг на ресурси и

негативно влияние върху околната среда от неустойчивите производство и потребление. Това неминуемо оказва влияние върху растежа на икономиката, конкурентните предимства на бизнеса и социалната ангажираност на обществото. Осъществяването на необходимите промени в политиките както на европейско, така и на национално и регионално ниво е свързано с разработването на научнообосновани решения на базата на обективно анализиране на фактите и прилагането на добри практики.

Изявени учени, доказани експерти от управленските структури на държавната и общинската администрация, от бизнес средите и от гражданските формирания се обединяват за изследване на все по-значимите проблеми, свързани с необходимостта от активно въвеждане на кръговата икономика, които намират израз в провеждането на международната научнопрактическа конференция „Кръговата икономика в контекста на релацията Индустрия 4.0 – Общество 5.0“. В нея участват 85 изследователи, в т.ч. 34 млади учени, от Грузия, Латвия, Полша, Румъния, Украйна и България. Представени са 75 научни доклада.

Г7.6. CIRCULAR ECONOMY IN THE CONTEXT OF THE INDUSTRY 4.0 – SOCIETY 5.0 RELATIONSHIP

Assoc. Prof. Dr. Lyubomir Todorov, Assoc. Prof. Dr. Margarita Shopova, Chief Asst. Prof. Dr. Zoya Ivanova, Asst. Prof. Dr. Aleksandrina Alexandrova

D. A. Tsenov Academy of Economics – Svishtov

Circular Economy in the Context of the Industry 4.0 – Society 5.0 Relationship

Yearbook of D. A. Tsenov Academy of Economics » 125/2022 <https://godishnik.uni-svishtov.bg/title.asp?title=2832>

The concept of a circular economy as an alternative to the linear economic model emerged as early as the 20th century. Today, we witness increasingly tangible resource shortages and negative environmental impacts caused by unsustainable production and consumption practices. This inevitably affects economic growth, business competitiveness, and societal engagement. Implementing necessary policy changes at European, national, and regional levels requires developing scientifically grounded solutions based on objective fact analysis and the application of best practices.

Prominent scholars, proven experts from governmental and municipal administrative structures, business circles, and civil organizations have united to study increasingly significant problems related to the urgent adoption of a circular economy. These efforts materialized through the international scientific-practical conference "*Circular Economy in the Context of the Industry 4.0 – Society 5.0 Relationship*." The event featured 85 researchers, including 34 early-career scholars from Georgia, Latvia, Poland, Romania, Ukraine, and Bulgaria. A total of 75 scientific papers were presented.

Г7.7. COMPARING THE FISCAL GOVERNANCE FRAMEWORKS OF THE USA AND THE EU

Aleksandrova, A. & Ismailov, T. COMPARING THE FISCAL GOVERNANCE FRAMEWORKS OF THE USA AND THE EU. (СРАВНЕНИЕ НА РАМКИТЕ ЗА ФИСКАЛНО УПРАВЛЕНИЕ НА САЩ И ЕС).

Collection of Papers from International Scientific Conference: GLOBALISM, REGIONALISM, SECURITY. 24-26 September, Ravda, Bulgaria. UNWE, 2021. pp. 5-18.

ISBN: 978-619-232-544-2.

В статията се разглежда фискалното управление на САЩ и ЕС. Въпреки че има много различия в рамките на фискалното управление на ЕС и САЩ, авторите на това изследване смятат, че сравняването им в някакъв момент е "мисия възможна", като се има предвид, че икономическият растеж на Съюза и САЩ зависи от фактори като общо икономическо пространство, обща валута, общи фискални правила и др. Основната част на статията е посветена на сравнителния анализ на избрани сравнителни критерии по отношение на фискалното управление, като например институционална структура на управление; възможност за налагане на данъци; обща валута; фискални рамки: дълг; дефицит; държавен фалит; бюджет; (колективна) фискална дисциплина и принцип "no-bail out". В раздела "Дискусия" авторите предлагат таблица, визуализираща обобщената система от тези критерии и акценти от проведените изследвания в основната част на статията. Статията се фокусира и върху въпросите за фискалната централизация или децентрализираната фискална дисциплина, които са широко игнорирани в рамките на ЕС. В заключението са обобщени най-важните изводи от статията.

Г7.7. СРАВНЕНИЕ НА РАМКИТЕ ЗА ФИСКАЛНО УПРАВЛЕНИЕ НА САЩ И ЕС

Александрова, А. & Исмаилов, Т. Сравнение на рамките за фискално управление на САЩ и ЕС

Сборник с доклади от Международна научна конференция: ГЛОБАЛИЗЪМ, РЕГИОНАЛИЗЪМ, СИГУРНОСТ. 24-26 септември, Равда, България. УНСС, 2021. стр. 5-18.

ISBN: 978-619-232-544-2.

This paper examines the fiscal governance of the USA and the EU. Although there are many differences in the fiscal governance frameworks of the EU and the USA, the authors of this study believe that comparing them at some point is "mission possible" having in mind that the economic growth of the Union and the United States depends on factors such as common economic space, common currency, common fiscal rules etc. The main body of the article focuses on the comparative analysis of selected comparative criteria regarding fiscal governance such as institutional governance structure; the ability to impose taxes; common currency; fiscal frames: debt; deficit; sovereign default; budget; (collective) fiscal discipline and the "no-bail out" principle.

At the Discussion section, the authors suggest a table visualizing the summarized system of these criteria and the accents of the research conducted at the main body of the article. The paper also focuses on the issues of the fiscal centralization or the decentralized fiscal discipline, widely ignored within the EU. The conclusion summarizes the most important findings of the article.

Г7.8. FINANCIAL RESOURCES OF MUNICIPALITIES IN BULGARIA AND EUROPEAN UNION COUNTRIES

Mariyana Krasimirova Pavlova-Banova, Chief Assist. Prof., Ph.D., Aleksandrina Borisova Aleksandrova, Researcher, Ph.D. D. A. Tsenov Academy of Economics – Svishtov, FINANCIAL RESOURCES OF MUNICIPALITIES IN BULGARIA AND EUROPEAN UNION COUNTRIES, *Collection of Papers from International Scientific Conference: GLOBALISM, REGIONALISM, SECURITY*. 24-26 September, Ravda, Bulgaria. UNWE, 2021. ISBN: 978-619-232-544-2.

Nowadays socio-economic relations are principally determined by the ongoing in the country for more than three decades process of fiscal decentralization. In this aspect, the main goal of this study is to present a "snapshot" of the state of local finances in the scope of public finances in the Republic of Bulgaria by analyzing the position of the country compared to other EU member states and identifying the "strengths" and "weaknesses" of fiscal decentralization over the last 10 years. Based on the research results, the authors defend the thesis that expanding autonomy and affirming its principles is crucial for local self-government and overcoming inefficiencies in the provision of public goods and services and the rationalization of the use of public resources, as well as for increasing the financial capacity of municipalities and improving their fiscal position.

Г7.8. ФИНАНСОВИ РЕСУРСИ НА ОБЩИНИТЕ В БЪЛГАРИЯ И ДЪРЖАВИТЕ ОТ ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ

Марияна Красимилова Павлова-Бънова, гл. ас. д-р, Александрина Борисова Александрова, изследовател
Стопанска академия „Д. А. Ценов“ – Свищов
Финансови ресурси на общините в България и държавите от Европейския съюз
Сборник с доклади от Международна научна конференция: Глобализъм, регионализъм, сигурност. 24-26 септември, Равда, България. УНСС, 2021.
ISBN: 978-619-232-544-2.

В съвременните условия социално-икономическите отношения се определят основно от протичащия в страната вече повече от три десетилетия процес на фискална децентрализация. В този аспект основната цел на настоящото изследване е да представи

„моментна снимка“ на състоянието на местните финанси в рамките на публичните финанси в Република България чрез анализ на позицията на страната в сравнение с другите държави членки на ЕС и идентифициране на „силните“ и „слабите“ страни на фискалната децентрализация през последните 10 години. Въз основа на резултатите от изследването авторите защитават тезата, че разширяването на автономията и утвърждаването на нейните принципи е от съществено значение за местното самоуправление и за преодоляване на неефективността при предоставянето на обществени блага и услуги, както и за рационализиране на използването на публичните ресурси, увеличаване на финансовия капацитет на общините и подобряване на тяхната фискална позиция.

Г7.9. IMPROVING FINANCIAL LITERACY AS A PREREQUISITE FOR INCREASING FISCAL CAPACITY: THE BULGARIAN CASE.

Aleksandrova, A. & Ismailov, T. IMPROVING FINANCIAL LITERACY AS A PREREQUISITE FOR INCREASING FISCAL CAPACITY: THE BULGARIAN CASE. (ПОВИШАВАНЕТО НА ФИНАНСОВАТА ГРАМОТНОСТ КАТО ПРЕДПОСТАВКА ЗА ПОДОБРЯВАНЕ ФИСКАЛНИЯ КАПАЦИТЕТ: ПО ПРИМЕР ОТ БЪЛГАРИЯ). Proceedings of ADVED 2021- 7th International Conference on Advances in Education 18-19 October, 2021. OCERINT- International Organization Center of Academic Research, 2021. ISBN: 978-605-06286-5-4 <https://doi.org/10.47696/adved.202126>

Nowadays, the question of financial literacy and its interdependence with different aspects of the social and economic life of the state and citizens is being raised more often than ever. In the scientific field, numerous studies are exploring the relationship between the level of financial literacy of citizens and the financial decisions they make at different stages of their lives, according to their different needs. While in early studies of financial literacy researchers focused primarily on issues of personal finance administration and the level of basic financial knowledge, nowadays financial literacy is seen as a much broader and complex concept. The perceived individual need to make adequate financial decisions creates the need for specific financial knowledge and skills, i.e., financial literacy. Individual's responsibility for decision-making related to welfare, health and pension insurance, relationships with credit institutions and the state leads to the increasing and pressing need to improve financial literacy and incorporate (study) it in the educational processes.

An essential component in the process of making informed financial decisions and the resulting rights and obligations of citizens is the relationship with the state, i.e., the fiscal. Good knowledge of the structure of public finances, the tax system, the methods for calculating taxes due, etc. have a significant impact on this process. The current study aims to establish the level of financial literacy held by citizens and to test the research hypothesis that high financial literacy is a prerequisite for improving the country's fiscal capacity. For the purposes of the study, the authors have developed a unique survey, structured in 21 questions, conditionally divided into 3 groups. The survey analyses the results obtained by 266 respondents.

The first group (set) of questions aims to establish the level of financial literacy of the respondents and their attitude towards the need to study it. Based on self-assessment, the respondents indicate the level of their financial literacy, and the subsequent questions from the second group aim to test it. In the process of formulating the questions, the author's team follows the structure of OECD's survey questionnaire, conducted in 2019 on the financial literacy of the population of Southeast Europe. Emphasis is placed on issues related to the knowledge and understanding of the Bulgarian tax system, types of taxes, relations between citizens and the tax administration, etc., i.e. fiscal relations. These types of questions are essential to test the author's hypothesis. The third group of questions is focused on raising citizens' awareness of fiscal relations and assessing opportunities to improve the country's fiscal capacity through the application of various instruments by the tax administration. Improving the collection of taxes, paying the social security payments in full, creating preconditions for leaving the "grey sector" of more workers are fundamental for increasing the fiscal capacity of the state.

The results of the survey show that respondents have a relatively high financial literacy. However, they categorically state (97.7%) that financial literacy needs to be studied in school and support the statement that if financially literate people predominate in a society, then society itself is financially stable (97.7%). Noteworthy, the respondents registered a significantly higher number of wrong answers on the questions focused on fiscal relations rather than on the ones concerning basic financial knowledge. The lack of deep and thorough knowledge of these relations has a direct impact on decision-making on tax planning, payment of taxes, social security contributions, etc., which in turn affects the fiscal capacity. The study assessed potential opportunities to raise awareness and improve financial literacy and, according to the survey's respondents, the most effective way would be the implementation of innovative digital tools disseminated through video streaming channels and social networks. It can be concluded that the state needs to put more effort into raising citizens' awareness of issues concerning fiscal relations in particular and financial literacy in general. The improvement of financial literacy must be the subject of a purposeful state policy and despite the measures taken by the Bulgarian state in this direction, survey respondents indicated a strong need to concentrate more efforts and resources. Considering the studied attitudes about financial literacy and its importance for increasing fiscal capacity, the author's team confirms its hypothesis.

Г7.9. ПОВИШАВАНЕТО НА ФИНАНСОВАТА ГРАМОТНОСТ КАТО ПРЕДПОСТАВКА ЗА ПОДОБРЯВАНЕ ФИСКАЛНИЯ КАПАЦИТЕТ: ПО ПРИМЕР ОТ БЪЛГАРИЯ

Александрова, А. & Исмаилов, Т. ПОВИШАВАНЕТО НА ФИНАНСОВАТА ГРАМОТНОСТ КАТО ПРЕДПОСТАВКА ЗА ПОДОБРЯВАНЕ ФИСКАЛНИЯ КАПАЦИТЕТ: ПО ПРИМЕР ОТ БЪЛГАРИЯ. Proceedings of ADVED 2021 – 7-ма Международна конференция за напредъка в образованието, 18-19 октомври 2021 г. OCERINT – Международен академичен изследователски център, 2021. ISBN: 978-605-06286-5-4; <https://doi.org/10.47696/adved.202126>

В днешно време въпросът за финансовата грамотност и нейната взаимозависимост с различни аспекти на социалния и икономическия живот на държавата и гражданите се повдига по-често от всякога. В научната сфера множество изследвания изследват връзката между нивото на финансова грамотност на гражданите и финансовите решения, които те вземат на различни етапи от живота си, в зависимост от различните си потребности. Докато в ранните изследвания на финансовата грамотност изследователите се фокусираха предимно върху въпросите на управлението на личните финанси и нивото на основните финансови познания, в днешно време финансовата грамотност се разглежда като много по-широко и комплексно понятие. Осъзнатата индивидуална потребност от вземане на адекватни финансови решения поражда нуждата от специфични финансови знания и умения, т.е. от финансова грамотност. Отговорността на индивида за вземането на решения, свързани със социалното, здравното и пенсионното осигуряване, взаимоотношенията с кредитните институции и държавата, води до нарастващата и неотложна необходимост от подобряване на финансовата грамотност и включването (изучаването) ѝ в образователните процеси.

Съществен компонент в процеса на вземане на информирани финансови решения и произтичащите от тях права и задължения на гражданите е връзката с държавата, т.е. с фиска. Доброто познаване на структурата на публичните финанси, данъчната система, методите за изчисляване на дължимите данъци и т.н. оказват съществено влияние върху този процес. Настоящото изследване има за цел да установи нивото на финансова грамотност, притежавано от гражданите, и да провери изследователската хипотеза, че високата финансова грамотност е предпоставка за подобряване на фискалния капацитет на страната. За целите на изследването авторите са разработили уникална анкета, структурирана в 21 въпроса, условно разделени в 3 групи. В проучването са анализирани резултатите, получени от 266 респонденти. Първата група (набор) от въпроси има за цел да установи нивото на финансова грамотност на анкетираните и тяхното отношение към необходимостта от изучаването ѝ. Въз основа на самооценка респондентите посочват нивото на своята финансова грамотност, а следващите въпроси от втората група целят да го проверят. В процеса на формулиране на въпросите авторският колектив следва структурата на въпросника от проучването на ОИСР, проведено през 2019 г. за финансовата грамотност на населението на Югоизточна Европа. Акцентът е поставен върху въпросите, свързани с познаването и разбирането на българската данъчна система, видовете данъци, отношенията между гражданите и данъчната администрация и т.н., т.е. фискалните отношения. Този тип въпроси са от съществено значение за проверката на авторовата хипотеза. Третата група въпроси е насочена към повишаване на информираността на гражданите за фискалните отношения и оценка на възможностите за подобряване на фискалния капацитет на страната чрез прилагане на различни инструменти от страна на данъчната администрация. Подобряването на събираемостта на данъците, изплащането на осигурителните вноски в пълен размер, създаването на предпоставки за излизане от "сивия сектор" на повече работници са основополагащи за повишаване на фискалния капацитет на държавата.

Резултатите от проучването показват, че анкетираните имат сравнително висока финансова грамотност. Въпреки това те категорично заявяват (97,7%), че финансовата грамотност трябва да се изучава в училище, и подкрепят твърдението, че ако в едно общество

преобладават финансово грамотни хора, то самото общество е финансово стабилно (97,7%). За отбелязване е, че респондентите регистрират значително по-голям брой грешни отговори на въпросите, насочени към фискалните отношения, отколкото на тези, отнасящи се до основните финансови познания. Липсата на задълбочени познания за тези отношения оказва пряко влияние върху вземането на решения за данъчно планиране, плащане на данъци, социални осигуровки и т.н., което от своя страна се отразява на фискалния капацитет. В проучването се оценяват потенциалните възможности за повишаване на осведомеността и подобряване на финансовата грамотност и според участниците в проучването най-ефективният начин би бил прилагането на иновативни цифрови инструменти, разпространявани чрез канали за видео стрийминг и социални мрежи. Може да се направи изводът, че държавата трябва да положи повече усилия за повишаване на осведомеността на гражданите по въпроси, свързани с фискалните отношения в частност и финансовата грамотност като цяло.

Повишаването на финансовата грамотност трябва да бъде обект на целенасочена държавна политика и въпреки мерките, предприети от българската държава в тази посока, анкетираните посочват силна необходимост от концентриране на повече усилия и ресурси. Предвид изследваните нагласи относно финансовата грамотност и нейното значение за повишаване на фискалния капацитет, авторският колектив потвърждава своята хипотеза.

Г7.10. ЕВОЛЮЦИЯ НА ДАНЪЧНАТА СИСТЕМА В БЪЛГАРИЯ

Александрова, А. (2015). ЕВОЛЮЦИЯ НА ДАНЪЧНАТА СИСТЕМА В БЪЛГАРИЯ. Издание: Годишен алманах. Научни изследвания на докторанти на СА Д. А. Ценов - Свищов, 2015, бр.10, с.365-378, Издателство: АИ Ценов, 2015, ISSN: 1313-6542, Страници: 14

Данъчната система на Република България представлява сложна и многокомпонентна съвкупност от различни по вид и предназначение данъци, данъчно законодателство, което ги регламентира, и данъчна администрация. Тази система се формира и еволюира с темповете на развитието на държавата и под въздействието на редица социално-икономически фактори, оказващи своето влияние през различните периоди от българската история.

Г7.10. EVOLUTION OF THE BULGARIAN TAXATION SYSTEM

Alexandrova, A. (2015). EVOLUTION OF THE BULGARIAN TAXATION SYSTEM. Edition. Scientific research of PhD students of SA D. A. Tsenov - Svishtov, 2015, no. 10, pp. 365-378, Publisher: Academic Publishing House "Tsenov", ISSN: 1313-6542, pages: 14

The tax system of the Bulgarian republic is a complex structure consisting of current tax law, taxes, administrative authorities and state institutions that exercise control over tax collection and taxation process. That system has been formed and developed under the influence of a complex aggregation of historical, economic, political and social factors that impact differently on tax system organization during the different periods of Bulgarian history.

**Г7.1. (Доклад) ЗАЩО Е ВАЖНО ДА СЕ ИЗСЛЕДВА ФИСКАЛНИЯТ КАПАЦИТЕТ
НА БЪЛГАРИЯ?**

Александрина Александрова, Заглавие на публикацията: ЗАЩО Е ВАЖНО ДА СЕ
ИЗСЛЕДВА ФИСКАЛНИЯТ КАПАЦИТЕТ НА БЪЛГАРИЯ?

Издателство: Університет банківської справи, 2021

Република България провежда своята фискална политика в съответствие с европейските изисквания, като основен приоритет при нейното осъществяване е „поддържането на равнището на държавния и държавно-гарантирания дълг в стойности, които не надвишават установените по закон критерии в рамките и съотношението дълг/БВП по Договора от Маастрихт“, като през 2018 г. в страната е отчетено ниво от 22,6% при средноевропейско равнище от 80,0%. Фискалните инструменти, прилагани от българското правителство в контекста на намаляване на дълга и дефицита, съгласно оптималните равнища от 60% и 3%, определени в Договора от Маастрихт, насочват изследването към дискусия относно целесъобразността от намаляване на държавния дълг или не; необходимостта от прилагане на дискреционна или недискреционна фискална политика. Провеждането на такава оценка неминуемо изисква по-задълбочено изследване на въпроса за способността на държавата да генерира достатъчно бюджетни приходи за реализиране на своята разходна политика, или по-конкретно – оценка на нейния фискален капацитет.

**Г7.1. (Report) WHY STUDYING THE BULGARIAN FISCAL CAPACITY IS
IMPORTANT?**

Aleksandrina Alexandrova, Title: WHY STUDYING THE BULGARIAN FISCAL CAPACITY
IS IMPORTANT?, Publisher: Університет банківської справи, 2021

The Republic of Bulgaria pursues its fiscal policy in line with European requirements, and the main priority in its implementation is "maintaining the level of government and government-guaranteed debt in values not exceeding the statutory criteria in the limits and the Maastricht Treaty debt / GDP ratio" as for 2018 in the country has a registered level of 22.6% compared to the European average of 80.0%. The fiscal instruments applied by the Bulgarian government in the context of debt reduction and deficit, according to the optimal levels of 60% and 3% specified in the Maastricht Treaty, direct the research to a discussion on the expediency of reducing government debt or not.; the need of applying discretionary or non-discretionary fiscal policy. Carrying out such an assessment inevitably requires a more in-depth study of the issue of the state's ability to

generate sufficient budget revenues to implement its expenditure policy, or in particular an assessment of its fiscal capacity.

Г7.2. (Доклад) РАМКИ ЗА ФИСКАЛНО УПРАВЛЕНИЕ НА САЩ И ЕС ИЛИ КОГА ДЕЦЕНТРАЛИЗИРАНАТА ФИСКАЛНА ДИСЦИПЛИНА РАБОТИ

Автор(и): Александрина Александрова

Област(и): Икономика, Финансови пазари, Счетоводство – Бизнес администрация

Издател: Икономически университет – Варна

Фискалното управление на ЕС е набор от общоприложими наднационални правила и решения относно фискалната политика на Общността, взети от суверенни държави членки в рамките на последователната правна рамка на ЕС. В САЩ фискалната дейност се осъществява в тристепенна йерархична структура на следните нива: федерално (централно), щатско (50 „суверенни“ щата, включително федералната територия на окръг Колумбия) и местно (състоящо се от над 90 000 местни административни единици). Настоящото изследване има за цел да анализира разликите и приликите в институционалните рамки, регулиращи фискалната политика в Съединените щати и Европейския съюз. Докладът на авторите представя фактическо сравнение между фискалните рамки на ЕС и САЩ, очертавайки специфичните особености и характеристики на двата институционално различни икономически интеграционни съюза. Този доклад също така повдига завесата върху въпросите за фискалната централизация или децентрализираната фискална дисциплина, които са широко игнорирани в рамките на ЕС.

Г7.2. (Report) FISCAL GOVERNANCE FRAMEWORKS OF THE USA AND THE EU OR WHEN DOES DECENTRALISED FISCAL DISCIPLINE WORK

Author(s): Alexandrina Alexandrova

Subject(s): Economy, Financial Markets, Accounting - Business Administration

Published by: Economic University Varna

The EU fiscal governance is a set of generally applicable supra-national rules and decisions on Community's fiscal policy taken by sovereign Member States within the coherent EU legal framework. In the US, the fiscal activity is carried out within a threetier hierarchical structure at the following levels: federal (central), state (50 "sovereign" states, including the federal territory of the District of Columbia), and local (consisting of over 90,000 local administrative units). This study aims to analyse the differences and similarities in the institutional frameworks governing fiscal policy in the United States and the European Union. The authors' paper presents a factual comparison between the EU and US fiscal frameworks, outlining the specific features and

characteristics of the two institutionally distinct economic integration alliances. This paper also lifts the curtains on the issues of the fiscal centralization or the decentralized fiscal discipline, widely ignored within the EU.

Г7.3. (Доклад) АНАЛИЗ НА БАЗИСНИ ПОКАЗАТЕЛИ ОТНОСНО ТУРИЗМА В СТРАНИТЕ-ЧЛЕНКИ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ

Изследовател, д-р Александрина Александрова, Стопанска академия «Д. А. Ценов»
Заглавие на публикацията: Анализ на базисни показатели относно туризма в страните членки на Европейския съюз, Издателство: АИ "Ценов", 2019, ISBN: 978-954-23-1764-7, Страници: 8

Изключителният икономически потенциал, който притежава, ситуйра туризма сред най-значимите сектори за националната и европейска икономики по отношение фундаменталното влияние, което той указва върху развитието на регионите. Осигуряването на предпоставки за развитие на устойчив туризъм неминуемо включва опазването и повишаването на културното наследство, природните ресурси и биоразнообразието. Предвид икономическия потенциал на туризма и възможностите за създаване на заетост, както и значимостта му по отношение социалния сектор и околната среда, проследяването на динамиката на основни показатели, които го характеризират, представлява особен научен интерес. В настоящия доклад е представена информация за актуални статистически данни и показатели в контекста на туризма в страните-членки на Европейския съюз.

Г7.3. (Report) ANALYSIS OF BASIC INDICATORS REGARDING TOURISM IN THE EUROPEAN UNION MEMBER STATES

Researcher, PhD Alexandrina Alexandrova, D. A. Tsenov Academy of Economics
Title of the publication: Analysis of Basic Indicators Regarding Tourism in the European Union Member States
Publisher: AI "Tsenov", 2019
ISBN: 978-954-23-1764-7
Pages: 8

The exceptional economic potential it possesses positions tourism among the most significant sectors for the national and European economies in terms of the fundamental influence it exerts on regional development. Providing prerequisites for the development of sustainable tourism inevitably includes the preservation and enhancement of cultural heritage, natural resources, and biodiversity. Given the economic potential of tourism and the opportunities for job creation, as well as its significance for the social sector and the environment, monitoring the dynamics of the main

indicators characterizing it represents a particular scientific interest. This report presents information on current statistical data and indicators in the context of tourism in the European Union member states.

Г7.4. (Report) DIMENSIONS OF THE YOUTH UNEMPLOYMENT PROBLEM WITHIN THE EUROPEAN UNION THROUGH THE LAST DECADE

9th International Conference on Modern Research in Management, Economics and Accounting, May 03-05 2019, Athens – Greece, DIMENSIONS OF THE YOUTH UNEMPLOYMENT PROBLEM WITHIN THE EUROPEAN UNION THROUGH THE LAST DECADE, Publisher: Diamond Scientific Publication, 2019, ISBN: 978-609-8239-35-5, Pages: 8

The negative impact that youth unemployment has on the European Union's economy is among the major problems faced by the Union in the last decade. In the economic space, there are many different approaches for examining the problem, but the authors of this study believe that to analyse the youth unemployment rate's dynamics in the European Member States and to compare its' values to the Average European youth unemployment rate is among the most efficient ways to get the “whole picture, of the problem. Youth unemployment is an important indicator of a social, cultural and economic dimension.

Unemployed young people, whose main source of income are social assistance benefits and payments are among the poorest members of the society. Youth unemployment is a phenomenon that has a negative impact on the labour market not only in the short but also in the long term. The lack of possibilities for young people to gain professional experience at a young age often creates prerequisites for their permanent exclusion from the labour market over the long term, which makes them “long-term unemployed”.

Examination of the youth unemployment problem goes through an analysis of the indicators rate dynamics, which allows researchers timely to identify, and on the other hand by prompting public discussion to ensure taking adequate measures on the employment policy pursued by the government.

The significantly high youth unemployment rates within Europe in the last decade require their governments to take actions to reduce it and to limit its long-term negative effects.

Г7.4. (Доклад) ИЗМЕРЕНИЯ НА ПРОБЛЕМА С МЛАДЕЖКАТА БЕЗРАБОТИЦА В ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ ПРЕЗ ПОСЛЕДНОТО ДЕСЕТИЛЕТИЕ

9-та Международна конференция по модерни изследвания в управлението, икономиката и счетоводството, 3-5 май 2019 г., Атина – Гърция

ИЗМЕРЕНИЯ НА ПРОБЛЕМА С МЛАДЕЖКАТА БЕЗРАБОТИЦА В ЕВРОПЕЙСКИЯ
СЪЮЗ ПРЕЗ ПОСЛЕДНОТО ДЕСЕТИЛЕТИЕ

Издателство: Diamond Scientific Publication, 2019

ISBN: 978-609-8239-35-5

Страници: 8

Негативното въздействие, което младежката безработица оказва върху икономиката на Европейския съюз, е сред основните проблеми, пред които е изправен Съюзът през последното десетилетие. В икономическото пространство съществуват много различни подходи за изследване на проблема, но авторите на това изследване смятат, че анализът на динамиката на равнището на младежката безработица в държавите членки на ЕС и сравняването на стойностите му със средното европейско равнище на младежка безработица е сред най-ефективните начини да се получи „цялостната картина“ на проблема. Младежката безработица е важен индикатор с социално, културно и икономическо измерение.

Безработните млади хора, чийто основен източник на доходи са социалните помощи и плащания, са сред най-бедните членове на обществото. Младежката безработица е явление, което оказва негативно въздействие върху пазара на труда не само в краткосрочен, но и в дългосрочен план. Липсата на възможности за младите хора да придобият професионален опит в ранна възраст често създава предпоставки за тяхното трайно изключване от пазара на труда в дългосрочен план, което ги прави „дългосрочно безработни“.

Изследването на проблема с младежката безработица преминава през анализ на динамиката на показателите за равнище, което позволява на изследователите своевременно да ги идентифицират, а от друга страна – чрез провокиране на обществена дискусия да се осигури предприемането на адекватни мерки в рамките на провежданата от правителството политика по заетостта.

Значително високите равнища на младежка безработица в Европа през последното десетилетие изискват правителствата да предприемат действия за тяхното намаляване и ограничаване на дългосрочните негативни ефекти.

Г7.5. (Report) YOUTH UNEMPLOYMENT WITHIN THE EUROPEAN UNION THROUGH THE LAST DECADE

Alexandrina Alexandrova, PhD, Researcher, Taner Ismailov, PhD, Assistant Professor, The D. A. Tsenov Academy of Economics Svishtov, Bulgaria, a.alexandrova@uni-svishtov.bg; t.ismailov@uni-svishtov.bg ISBN 978-608-65137-7-1. - а) Општествени науки Собири - Апстракти б) Хуманистички науки Собири. - Апстракти. COBISS.MK-ID 107089418. 2. INTERNATIONAL. BALKAN.
<https://eprints.ugd.edu.mk/21208/24/Book%20of%20abstracts.pdf>

Examining and analysing the unemployment rate's dynamics in the European Member States and comparing it with the Average European youth unemployment rate is among the most important indicators that define their economic state. It is an important indicator of a social, cultural and economic dimension. Examining the youth unemployment rate's dynamics allows researchers timely to identify, and, on the other hand, to ensure taking adequate managerial decisions on the employment policy pursued by the country. High rates of youth unemployment within the European Union's Member States in the last 10 years, requires the government to take measures to reduce it and to limit its long-term negative effects.

Г7.5. (Доклад) МЛАДЕЖКА БЕЗРАБОТИЦА В ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ ПРЕЗ ПОСЛЕДНОТО ДЕСЕТИЛЕНИЕ

Александрина Александрова, д-р, изследовател, Танер Исмаилов, д-р, главен асистент, Стопанска академия „Д. А. Ценов“ – Свищов, България, a.alexandrova@uni-svishtov.bg; t.ismailov@uni-svishtov.bg; ISBN 978-608-65137-7-1. - а) Обществени науки Сборници – Абстракти б) Хуманитарни науки Сборници – Абстракти. COBISS.MK-ID 107089418. 2. INTERNATIONAL. BALKAN.
<https://eprints.ugd.edu.mk/21208/24/Book%20of%20abstracts.pdf>

Изследване и анализ на динамиката на равнището на безработица в държавите членки на Европейския съюз и сравняването му със средното европейско равнище на младежка безработица е сред най-важните показатели, които определят икономическото им състояние. Това е важен индикатор със социално, културно и икономическо измерение. Изследването на динамиката на равнището на младежката безработица позволява на изследователите своевременно да я идентифицират и, от друга страна, да осигурят вземането на адекватни управленски решения по отношение на политиката по заетостта, провеждана от страната. Високите равнища на младежка безработица в държавите членки на Европейския съюз през последните 10 години изискват от правителствата да предприемат мерки за нейното намаляване и ограничаване на дългосрочните ѝ негативни ефекти.

Г7.6. (Report) THE "EDUCATION" PROBLEM WITHIN THE EUROPEAN UNION

Aleksandrina Aleksandrova, 2018. "The "Education" Problem Within the European Union," Regional Economy and Sustainable Development, Conference Proceedings 2017, Research Institute, University of Economics - Varna, issue 2, pages 497-506, March.

Higher educational level among population leads to a better labor market realization and an unemployment reduction. On the other hand, the R&D Investments and more efficient resource exploitation increase the European economy's competitiveness. That is why examining and analysing the "education" problem in the context of the Europe 2020 Strategy is the focus of this paper.

Г7.6. (Доклад) ПРОБЛЕМЪТ „ОБРАЗОВАНИЕ“ В ЕВРОПЕЙСКАТА ОБЩНОСТ

Александрина Александрова, 2018. „Проблемът „образование“ в Европейския съюз“, Регионална икономика и устойчиво развитие, Сборник доклади 2017, Научноизследователски институт, Икономически университет – Варна, брой 2, стр. 497-506, март.

По-високото образователно равнище сред населението води до по-добра реализация на пазара на труда и намаляване на безработицата. От друга страна, инвестициите в научноизследователска и развойна дейност и по-ефективното използване на ресурсите повишават конкурентоспособността на европейската икономика. Поради тази причина изследването и анализът на проблема „образование“ в контекста на Стратегия „Европа 2020“ е във фокуса на този доклад.

Г7.7. (Доклад) ДАНЪЧНИ ТЕНДЕНЦИИ В ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ В ОБЛАСТТА НА ЛИЧНОТО ПОДОХОДНО ОБЛАГАНЕ (2010 г. – 2017 г.)

Изследовател, д-р Александрина Александрова, Институт за научни изследвания, Стопанска академия „Д. А. Ценов“ – гр. Свищов, a.alexandrova@uni-svishtov.bg, Данъчни тенденции в Европейския съюз в областта на личното подоходно облагане (2010 г. – 2017 г.), Издателство: АИ Ценов, 2017, ISBN: 978-954-23-1378-6, Страници: 7

Данъчното облагане е сред най-сложните и противоречиви проблеми на провежданата от Европейския съюз икономическа политика, тъй като по своята същност данъците представляват основен източник на бюджетни приходи т.е. от тяхната величина в голяма степен зависят бюджетната и социалната политики на държавите – членки в частност и на ЕС като цяло. Личният подоходен данък, освен като значим източник на данъчни постъпления, се разглежда и като ключов инструмент на централната власт за оказване на икономическо въздействие. Обект на изследване в настоящата разработка представляват данъчните ставки за личния подоходен данък в страните-членки на Общността, както и динамиката на постъпленията от лични подоходни данъци, в контекста на посткризисното възстановяване през периода 2010 г. – 2017 г.

Г7.7. (Report) TAX TRENDS IN THE EUROPEAN UNION IN THE FIELD OF PERSONAL INCOME TAXATION (2010 – 2017)

Researcher, PhD Alexandrina Alexandrova, Research Institute, D. A. Tsenov Academy of Economics – Svishtov, a.alexandrova@uni-svishtov.bg
Tax Trends in the European Union in the Field of Personal Income Taxation (2010 – 2017), Publisher: AI Tsenov, 2017, ISBN: 978-954-23-1378-6, Pages: 7

Taxation is among the most complex and controversial issues of the economic policy conducted by the European Union, since by its nature taxes represent a main source of budget revenues, i.e., the size of tax revenues largely determines the budgetary and social policies of the Member States in particular and of the EU as a whole. Personal income tax, apart from being a significant source of tax revenues, is also considered a key instrument of central government for exerting economic influence. The subject of the present study is the tax rates for personal income tax in the Community Member States, as well as the dynamics of personal income tax revenues in the context of post-crisis recovery during the period 2010 – 2017.

Г7.8. (Report) TAXATION OF INTEREST INCOME IN THE EUROPEAN UNION

UDC 33, Aleksandrova A., PhD, researcher, Institute for Scientific Research, D. A. Tsenov Academy of Economics, TAXATION OF INTEREST INCOME IN THE EUROPEAN UNION, Publisher: Zhytomyr State Technological University, 2017, ISBN: 978-966-683-490-7, Pages: 3

The European Union's tax harmonization in the area of direct taxation is a complex and multistage process that challenges each Member state to adapt the specificifications and problems of taxation on a national level to those of the Community. In order to overcome the tax competition and reduce tax evasion, the European Union, through Directives 2003/48 / EC and 2014/48 / EC, introduces new rules in the field of the tax treatment of interest income. In a compliance with the EU regulations, every Member State is obliged to implement a tax on the interest income of individuals regulated under the National Personal Income Tax Act (PITA).

The interest income on deposits is one of the most rapidly changing tax bases. In order to ensure the proper functioning of the internal market and to address the problem of tax evasion towards savings taxation, the European Union is taking a number of legislative measures. In 2003 the European Union undertook the first steps towards harmonizing tax rates on interest income on deposits and «overcoming existing violations of effective taxation of savings income in the form of interest payments», through Council Directive 2003/48 / EC of 3 June 2003 on taxation of savings income in the form of interest payments.

Г7.8. (Доклад) ОБЛАГАНЕ НА ЛИХВЕНИ ДОХОДИ В ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ

УДК 33, Александрова А., д-р, изследовател, Институт за научни изследвания, Стопанска академия „Д. А. Ценов“

Облагане на лихвени доходи в Европейския съюз

Издателство: Житомирски държавен технологичен университет, 2017

ISBN: 978-966-683-490-7

Страници: 3

Хармонизацията на данъчното облагане в Европейския съюз в областта на преките данъци е сложен и многоетапен процес, който предизвиква всяка държава членка да адаптира спецификите и проблемите на националното данъчно облагане към тези на Общността. С цел преодоляване на данъчната конкуренция и намаляване на данъчното избягване, Европейският съюз, чрез Директиви 2003/48/ЕО и 2014/48/ЕО, въвежда нови правила в областта на данъчното третиране на лихвените доходи. В съответствие с европейските разпоредби, всяка държава членка е задължена да прилага данък върху лихвените доходи на физическите лица, регулиран от Националния закон за данък върху доходите на физическите лица (ЗДДФЛ).

Лихвените доходи по депозити са една от най-динамично променящите се данъчни бази. За да се гарантира правилното функциониране на вътрешния пазар и да се преодолее проблемът с данъчното избягване при облагането на спестяванията, Европейският съюз предприема редица законодателни мерки. През 2003 г. ЕС направи първите стъпки към хармонизиране на данъчните ставки за лихвени доходи по депозити и „преодоляване на съществуващите нарушения на ефективното облагане на доходите от спестявания под формата на лихвени плащания“ чрез Директива 2003/48/ЕО на Съвета от 3 юни 2003 г. за облагане на доходите от спестявания под формата на лихвени плащания.

Г7.9. (Доклад) ИСТОРИЧЕСКА ОБУСЛОВЕНОСТ НА ДАНЪЧНАТА ХАРМОНИЗАЦИЯ В РАМКИТЕ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ

Александрина Александрова, Историческа обусловеност на данъчната хармонизация в рамките на Европейския съюз, Издателство: АИ Ценов, 2017, ISBN: 978-954-23-1371-7, Страници: 6

В качеството на съюз от икономически интегрирани суверенни държави, основните приоритети, върху които е съсредоточена икономическата политика на Европейския съюз са премахването на дискриминационните бариери пред развитието на единния европейски пазар, насърчаване на трансграничната търговска дейност между страните – членки и подобряване на икономическата конюнктура в рамките, както на общността, така и във всяка една от тях. Разрастването на съюза и европейското икономическо пространство неминуемо водят до необходимостта от хармонизиране на националните данъчни системи. В ретроспективен план, протичането на процеса по данъчна хармонизация е съпътстван от множество регламентни и административни промени, чието проучване е обект на настоящата разработка.

Г7.9. (Report) HISTORICAL CONDITIONALITY OF TAX HARMONIZATION WITHIN THE EUROPEAN UNION

Aleksandrina Alexandrova, Historical Conditionality of Tax Harmonization within the European Union, Publisher: AI Tsenov, 2017, ISBN: 978-954-23-1371-7, Pages: 6

As a union of economically integrated sovereign states, the main priorities on which the economic policy of the European Union is focused are the elimination of discriminatory barriers to the development of the single European market, the promotion of cross-border commercial activity between the Member States, and the improvement of the economic situation both within the Community and in each of its members. The expansion of the Union and the European economic area inevitably leads to the necessity of harmonizing national tax systems. In retrospective terms, the process of tax harmonization has been accompanied by numerous regulatory and administrative changes, the study of which is the subject of the present paper.

Г7.10. (Доклад) МЛАДЕЖКАТА БЕЗРАБОТИЦА В БЪЛГАРИЯ – ТЕНДЕНЦИИ И МЕХАНИЗМИ ЗА НЕЙНОТО ПРЕОДОЛЯВАНЕ

Изследовател, д-р Александрина Александрова, Асистент, д-р Танер Исмаилов, Младежката безработица в България – тенденции и механизми за нейното преодоляване, Издателство: АИ Ценов, 2017, ISBN: 978-954-23-1371-7, Страници: 7

Младежката безработица е сред най-значимите проблеми, пред които все по-често се изправят правителствата на редица държави в Европейския съюз и в частност, в България. Проследяването на динамиката на коефициента на младежка безработица позволява навременното установяване на протичащите на пазара на труда тенденции от една страна, а от друга – при необходимост вземане на адекватни управленски решения по отношение на провежданата от страната политика в сферата на заетостта. Наличието на високи равнища на младежка безработица изисква предприемането на целенасочени мерки от страна на правителството в посока тяхното редуциране и ограничаване проявлението на негативните ѝ ефекти в дългосрочен план.

Г7.10. (Report) YOUTH UNEMPLOYMENT IN BULGARIA – TRENDS AND MECHANISMS FOR OVERCOMING IT

Researcher, PhD Alexandrina Alexandrova, Assistant Professor, PhD Taner Ismailov, Youth Unemployment in Bulgaria – Trends and Mechanisms for Overcoming It, Publisher: AI Tsenov, 2017, ISBN: 978-954-23-1371-7, Pages: 7

Youth unemployment is among the most significant problems increasingly faced by the governments of many countries in the European Union and, in particular, in Bulgaria. Tracking the dynamics of the youth unemployment rate allows for the timely identification of ongoing trends in the labor market on the one hand, and, on the other, when necessary, the adoption of adequate managerial decisions regarding the employment policy pursued by the country. The existence of

high levels of youth unemployment requires the government to undertake targeted measures towards their reduction and to limit the manifestation of its negative effects in the long term.

Г7.11. (Report) ACHIEVING BULGARIAN AND ROMANIAN NATIONAL EMPLOYMENT GOAL IN THE CONTEXT OF THE EUROPE 2020 STRATEGY – EXPECTATIONS VS. REALITY

Aleksandrina Aleksandrova, Achieving Bulgarian and Romanian national employment goal in the context of the Europe 2020 Strategy – expectations vs. reality, Publisher: МДУ, 2017, Страници: 3

The European Union (EU) is among the largest supranational integration structures that perform common economic, social, financial and regulatory policies. The main priority of the EU is through the implementation of Community policies to ensure a conducive environment for establishing a smart, sustainable and inclusive growth within the community.

Since 2007 Bulgaria and Romania are members of the EU and as such it is necessary for them to conduct their national policies in a compliance with those of the Union. To be adequate to the pan-European economic integration Bulgaria and Romania should execute the EU recommendations. Improving the sustainability of the economic development of the European Union is based on the constant research for practical recommendations and measures and decisions in the implementation of Community policies aimed at building and maintaining a common European space.

Г7.11. (Доклад) ПОСТИГАНЕ НА НАЦИОНАЛНАТА ЦЕЛ ЗА ЗАЕТОСТ НА БЪЛГАРИЯ И РУМЪНИЯ В КОНТЕКСТА НА СТРАТЕГИЯ „ЕВРОПА 2020“ – ОЧАКВАНИЯ СРЕЩУ РЕАЛНОСТ

Александрина Александрова, Achieving Bulgarian and Romanian national employment goal in the context of the Europe 2020 Strategy – expectations vs. reality, Издателство: МДУ, 2017, Страници: 3

Европейският съюз (ЕС) е сред най-големите наднационални интеграционни структури, които провеждат общи икономически, социални, финансови и регулаторни политики. Основният приоритет на ЕС е чрез прилагането на политики на Общността да се осигури благоприятна среда за изграждане на интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж в рамките на общността.

От 2007 г. България и Румъния са членове на ЕС и като такива е необходимо да провеждат националните си политики в съответствие с тези на Съюза. За да бъдат адекватни на общеевропейската икономическа интеграция, България и Румъния трябва да изпълняват препоръките на ЕС. Подобряването на устойчивостта на икономическото развитие на Европейския съюз се основава на постоянното търсене на практически препоръки, мерки и

решения при прилагането на политики на Общността, насочени към изграждане и поддържане на общо европейско пространство.

Г7.12. (Доклад) НАПРЕДЪК НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ КЪМ ПОСТИГАНЕ НА НАЦИОНАЛНИТЕ ЦЕЛИ ПО СТРАТЕГИЯТА ЗА РАСТЕЖ И ЗАЕТОСТ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ „ЕВРОПА 2020“

Александрина Александрова, Напредък на Република България към постигане на националните цели по стратегията за растеж и заетост на Европейския съюз „Европа 2020“, Издателство: АИ Ценов, 2017, ISBN: 978-954-23-1239-0, Страници: 8

Европейският съюз (ЕС) е сред най-мощните наднационални интеграционни структури, провеждащи обща икономическа, социална, финансова и регулаторна политики. Основен приоритет на ЕС е посредством осъществяването на общностните политики да се осигури благоприятна среда за установяване на интелигентен и устойчив растеж в рамките на общността.

От 2007 г. България е пълноправен член на ЕС и в качеството си на такъв е необходимо да провежда националните политики в унисон с тези на Съюза. За да е адекватна на общоевропейската икономическа интеграция, България трябва да съблюдава изпълнението на препоръките на съюза. Постигането на устойчивост в икономическото развитие на Европейския съюз се основава на непрестанното търсене на практически препоръки и предприемането на конкретни мерки и решения при провеждане на общностните политики, насочени към изграждане и поддържане на единното общоевропейско пространство.

Г7.12. (Report) PROGRESS OF THE REPUBLIC OF BULGARIA TOWARDS ACHIEVING THE NATIONAL TARGETS UNDER THE EUROPEAN UNION'S GROWTH AND EMPLOYMENT STRATEGY "EUROPE 2020"

Aleksandrina Alexandrova, Progress of the Republic of Bulgaria towards achieving the national targets under the European Union's growth and employment strategy "Europe 2020", Publisher: AI Tsenov, 2017, ISBN: 978-954-23-1239-0, Pages: 8

The European Union (EU) is among the largest supranational integration structures, implementing common economic, social, financial, and regulatory policies. The main priority of the EU is, through the implementation of Community policies, to ensure a favorable environment for establishing smart and sustainable growth within the Community.

Since 2007, Bulgaria has been a full member of the EU and, as such, it is necessary to conduct its national policies in harmony with those of the Union. In order to be adequate to the pan-European economic integration, Bulgaria must comply with the implementation of the Union's recommendations. Achieving sustainability in the economic development of the European Union is based on the continuous search for practical recommendations and the undertaking of specific

measures and decisions in the implementation of Community policies aimed at building and maintaining the single pan-European area.

Г7.13. (Доклад) ПРЕРАЗПРЕДЕЛИТЕЛНИ ПРОЦЕСИ И ФИНАНСИРАНЕ НА ЗНАНИЕТО

Автори: Анелия Радулова, Александрина Александрова, Дата на публикуване: 2016 Конференция "Икономическо благосъстояние чрез споделяне на знания", ISBN 978-954-23-1186-7, Издателство: АИ "Ценов"

Настоящото изследване се концентрира върху установяване на съвкупния икономически ефект от финансиране на знание то и на това, какви обществени групи и в каква степен са заинтересовани от предоставянето на такъв вид публична услуга. В заключение се налага изводът, че в страните—членки, чииторавнище на разходите за образование са по-високо от средното за ЕСсе провежда политика по стимулиране повишаването на нивотона образование, посредством осигуряване на безплатно обучение,предоставянето на стипендии на относително висок брой студенти,прилагане на данъчни облекчения и директно подпомагане на семействата на обучаемите.

Г7.13. (Report) REDISTRIBUTIVE PROCESSES AND KNOWLEDGE FINANCING

Authors: Aneliya Radulova, Aleksandrina Alexandrova, Date of publication: 2016 Conference "Economic Welfare through Knowledge Sharing", ISBN 978-954-23-1186-7, Publisher: Academic Publishing House "Tsenov"

The present study focuses on establishing the aggregate economic effect of knowledge financing and on which social groups and to what extent are interested in the provision of such a type of public service. In conclusion, it is inferred that in the Member States whose level of expenditure on education is higher than the EU average, a policy is pursued to stimulate the increase of the level of education by providing free education, granting scholarships to a relatively high number of students, applying tax reliefs, and directly supporting the families of learners.

Г7.14. (Доклад) МЕЖДУНАРОДНА И НАЦИОНАЛНА ТРАКТОВКА НА ДАНЪКА ВЪРХУ ДОХОДИТЕ ОТ ЛИХВИ НА ФИЗИЧЕСКИ ЛИЦА

Александрина Александрова, Международна и национална трактовка на данъка върху доходите от лихви на физически лица, Издателство: АИ Ценов, 2015, ISBN: 978-954-23-1094-5, Страници: 11

Данъчната хармонизация в областта на прякото данъчно облагане представлява изключително сложен и отговорен процес, който изправя всяка държава пред предизвикателството да адаптира особеностите и проблемите на данъчното облагане на национално равнище с тези на общността. С цел преодоляване на данъчната конкуренция и намаляване възможностите за бягство от данъка, Европейският съюз чрез Директива 2003/48/ЕО и Директива 2014/48/ЕС, въвежда нови правила в областта на данъчното третиране на доходите от лихви. В унисон с европейските разпоредби, през 2013 г. България въвежда данък върху доходите от лихви на физическите лица, регламентиран в Закона за данъците върху доходите на физическите лица.

Г7.14. (Report) INTERNATIONAL AND NATIONAL INTERPRETATION OF THE TAX ON INTEREST INCOME OF INDIVIDUALS

Aleksandrina Alexandrova, International and National Interpretation of the Tax on Interest Income of Individuals, Publisher: AI Tsenov, 2015, ISBN: 978-954-23-1094-5, Pages: 11

Tax harmonization in the field of direct taxation represents an exceptionally complex and responsible process, which challenges each state to adapt the specifics and problems of national-level taxation to those of the Community. To overcome tax competition and reduce opportunities for tax evasion, the European Union, through Directive 2003/48/EC and Directive 2014/48/EU, introduces new rules in the area of tax treatment of interest income. In compliance with European regulations, in 2013 Bulgaria introduced a tax on interest income of individuals, regulated by the Personal Income Tax Act.

Г7.15. (Доклад) СПЕЦИФИКА В РЕГЛАМЕНТИРАНЕТО НА ДАНЪЧНАТА СИСТЕМА НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

Александрина Александрова, Специфика в регламентирането на данъчната система на Република България, Издателство: АИ Ценов, 2015, ISBN: 978-954-23-1086-0, Страници: 7

Данъчната система на Република България представлява комплексна структура, изградена от действащите данъчно законодателство, данъци, административни органи и държавни институции, упражняващи контрол върху събираемостта на данъците и данъчното облагане. Тя се формира под въздействието на сложна съвкупност от исторически, икономически, политически и социални фактори, които оказват въздействие върху нейната организация.

Сложната и многокомпонентна структура на данъчната система предполага тя да се регламентира от различни по вид и предназначение данъчни закони, които са обект на настоящия доклад.

Г7.15. (Report) SPECIFICS IN THE REGULATION OF THE TAX SYSTEM OF THE REPUBLIC OF BULGARIA

Aleksandrina Alexandrova, Specifics in the Regulation of the Tax System of the Republic of Bulgaria, Publisher: AI Tsenov, 2015, ISBN: 978-954-23-1086-0, Pages: 7

The tax system of the Republic of Bulgaria represents a complex structure, composed of the current tax legislation, taxes, administrative bodies, and state institutions exercising control over tax collection and taxation. It is formed under the influence of a complex set of historical, economic, political, and social factors that affect its organization.

The complex and multi-component structure of the tax system presupposes that it is regulated by various types and purposes of tax laws, which are the subject of the present report.

Г7.16. (Доклад) СПОГОДБИТЕ ЗА ИЗБЯГВАНЕ НА ДВОЙНОТО ДАНЪЧНО ОБЛАГАНЕ – ФАКТОР ЗА НАСЪРЧАВАНЕ НА КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТТА И МЕЖДУНАРОДНАТА ТЪРГОВСКА ДЕЙНОСТ

Александрина Александрова, Спогодбите за избягване на двойното данъчно облагане - фактор за насърчаване на конкурентоспособността и международната търговска дейност, Издателство: АИ Ценов, 2015, ISBN: 978-954-23-1079-2, Страници: 7

Двойното данъчно облагане е проблем, с който се сблъсква всеки икономически субект, участващ в международния бизнес. То представлява пречка пред свободното движение на капитали, както и пред финансовото и икономическо сътрудничество между държавите. Двойното данъчно облагане е сред основните фактори, които влияят върху конкурентоспособността на предприятията не само на местно, но и на регионално и международно равнище. Избягването на двойното данъчно облагане е процес на сключване на международни споразумения – Спогодби за избягване на двойното данъчно облагане, които са документи със специфичен правен характер, чието действие елиминира причините за това явление.

Г7.16. (Report) CONVENTIONS FOR THE AVOIDANCE OF DOUBLE TAXATION - A FACTOR TO STRENGTHENING COMPETITIVENESS AND INTERNATIONAL TRADE

Aleksandrina Alexandrova, Agreements for the Avoidance of Double Taxation – a Factor for Promoting Competitiveness and International Trade Activity, Publisher: AI Tsenov, 2015, ISBN: 978-954-23-1079-2, Pages: 7

Double taxation is a problem that confronts every economic agent engaged in international business. It constitutes an obstacle in the way of free movement of capital as well as financial and economic cooperation between the countries. It is among the main factors affecting the competitiveness of businesses, not only locally, but also on regional and international level. Avoidance of double taxation is a process of concluding international agreements - Agreements on avoidance of double taxation, which are documents with specific legal character whose action eliminates the causes of this phenomenon.

Г7.17. (Доклад) УЧАСТИЕ НА БИЗНЕСА В УЧЕБНИЯ ПРОЦЕС – МОДЕЛИ ЗА ПАРТНЬОРСТВО

Александрина Александрова, Участие на бизнеса в учебния процес – модели за партньорство, Висшето образование и бизнесът в контекста на стратегия Европа 2020 – Свищов: Абгар, 14 ноември 2014 г. ISBN 978-619-168-103-7.

Партньорството е задължителен и основополагащ елемент в структурата на модернизация на съвременния университет. Институционализирането на партньорство, изградено на основите на взаимно доверие, е резултат на съвместните усилия на всяка от участващите в него страни. То е процес, който трябва да бъде завършен, тъй като традиционното образование е структурирано и формално – предоставя се от учебно заведение и завършва с получаването на квалификация, а в съвременния свят на непрестанно развитие и достъп до информация, за да е конкурентноспособен и актуален на образователния пазар, един университет трябва да е гъвкав и предлагащ на своите студенти максимума от теоретични знания и практически умения, който може да осигури. По този начин Висшето училище изгражда не само дългосрочна връзка между бизнес средата и обучаващите се в него, но и мост между настоящето и бъдещето, установен на принципите на качествено образование.

Г7.17. (Report) BUSINESS PARTICIPATION IN THE EDUCATIONAL PROCESS – MODELS OF PARTNERSHIP

Aleksandrina Alexandrova, Business Participation in the Educational Process – Models of Partnership, Higher Education and Business in the Context of the Europe 2020 Strategy – Svishtov: Abagar, November 14, 2014. ISBN 978-619-168-103-7.

Partnership is a mandatory and fundamental element in the structure of the modernization of the contemporary university. The institutionalization of a partnership, built on the foundations of mutual trust, is the result of the joint efforts of each of the participating parties. It is a process that must be completed, since traditional education is structured and formal – it is provided by an educational institution and ends with the acquisition of a qualification, while in the modern world of constant development and access to information, in order to be competitive and relevant on the educational market, a university must be flexible and provide its students with the maximum of

theoretical knowledge and practical skills that it can offer. In this way, the higher education institution builds not only a long-term connection between the business environment and its students, but also a bridge between the present and the future, established on the principles of quality education.

**Г7.18. (Доклад) ОПТИМИЗАЦИЯ НА КАПИТАЛОВАТА СТРУКТУРА НА ФИРМА
"БИОВЕТ" АД (2012 Г.)**

Александрина Александрова, Оптимизация на капиталовата структура на фирма "Биовет" АД (2012 г.), Издателство: АИ Ценов, 2012, ISBN: 1314-5207, Страници: 8

Съвременните икономически условия, а именно световната икономическа криза и посткризисното възстановяване на икономиките на страните, пряко засегнати от нейното проявление, поставиха пред финансовите мениджъри нелеката задача да възвърнат пазарните позиции на управляваните от тях компании. Тази задача може да се постигне чрез съсредоточаване уменията и компетенциите на финансовия мениджмънт върху капиталовата структура и дългосрочното капиталово финансиране на компанията. Обект на настоящата разработка е управлението на капитала на фирмата, а неин предмет оптимизацията на дългосрочното финансиране на водещото българско публично дружество. Настоящото изследване си поставя за цел да оптимизира капиталовата структура на „Биовет“ АД за 2012 г. по финансови данни към 31.12.2011 г.

**Г7.18. (Report) OPTIMIZATION OF THE CAPITAL STRUCTURE OF THE COMPANY
"BIOVET" AD (2012)**

Aleksandrina Alexandrova, Optimization of the Capital Structure of the Company "Biovet" AD (2012), Publisher: AI Tsenov, 2012, ISBN: 1314-5207, Pages: 8

The contemporary economic conditions, namely the global economic crisis and the post-crisis recovery of the economies of the countries directly affected by its manifestation, posed a difficult task for financial managers to restore the market positions of the companies they manage. This task can be achieved by focusing the skills and competencies of financial management on the capital structure and long-term capital financing of the company. The subject of the present study is the management of the company's capital, and its object is the optimization of the long-term financing of the leading Bulgarian public company. The present study aims to optimize the capital structure of "Biovet" AD for 2012 based on financial data as of 31.12.2011.

**РЕЗЮМЕТА НА СТУДИИ, ПУБЛИКУВАНИ В НАУЧНИ
ИЗДАНИЯ, РЕФЕРИРАНИ И ИНДЕКСИРАНИ В
СВЕТОВНОИЗВЕСТНИ БАЗИ ДАННИ С НАУЧНА
ИНФОРМАЦИЯ – Г8**

**ABSTRACTS OF STUDIES PUBLISHED IN SCIENTIFIC
JOURNALS, REFEREED AND INDEXED IN WORLD-KNOWN
DATABASES OF SCIENTIFIC INFORMATION– Г8**

**Г8.1. A SURVEY ON AI IMPLEMENTATION IN FINANCE, (CYBER) INSURANCE
AND FINANCIAL CONTROLLING**

Aleksandrova, A., Ninova, V., Zhelev, Z. A Survey on AI Implementation in Finance, (Cyber) Insurance and Financial Controlling (2023) Risks, 11 (5), art. no. 91, . Cited 17 times. 2-s2.0-85160239817 Document Type: Review Publication Stage: Final Source: Scopus

Artificial intelligence is changing the world in unprecedented ways and redefining all areas of human activity. In recent decades, the development of AI has progressed at an extraordinary pace. This study examines the scope of implementing AI in the financial sector, insurance, and financial controlling. The research team focuses on these areas, as the main objective of this review is to provide a comprehensive walk-through and to fill the gaps in the literature related to AI implementation in finance, insurance, and financial control from an economic perspective. We provide a comprehensive overview of AI implementation in finance, insurance, and financial controlling, highlighting crucial issues in that process and identifying the relationship between the development of these economic sectors and AI. The authors' team identifies the trends and main themes in the existing literature in AI-related publications in finance, insurance, and financial control. We discuss the main advantages and disadvantages of AI implementation, identified by our research, and also make some suggestions regarding future research having in mind the interdisciplinary of the topic, the vast development of AI and technologies, and the increasing demand for AI-based solutions, services and products. © 2023 by the authors.

**Г8.1. ПРОУЧВАНЕ НА ИМПЛЕМЕНТИРАНЕТО НА ИЗКУСТВЕН ИНТЕЛЕКТ
ВЪВ ФИНАНСИТЕ, (КИБЕР) ЗАСТРАХОВАНЕТО И ФИНАНСОВИЯ
КОНТРОЛИНГ**

Александрова, А., Нинова, В., Желев, З.
Проучване на имплементирането на изкуствен интелект във финансите, (кибер) застраховането и финансовия контролинг (2023) *Risks*, 11 (5), арт. № 91. Цитиран 17 пъти.
2-s2.0-85160239817 Тип документ: Преглед Етап на публикуване: Финален Източник: Scopus

Изкуственият интелект променя света по безпрецедентни начини и преосмисля всички области на човешката дейност. През последните десетилетия развитието на ИИ напредва с изключително бързи темпове. Това изследване разглежда обхвата на внедряването на ИИ във финансовия сектор, застраховането и финансовия контролинг. Изследователският екип се фокусира върху тези области, тъй като основната цел на този преглед е да предостави цялостен обзор и да запълни празнините в литературата, свързани с внедряването на ИИ във финансите, застраховането и финансовия контрол от икономическа гледна точка. Представяме изчерпателен преглед на внедряването на ИИ във финансите, застраховането и финансовия контролинг, като акцентираме върху ключови въпроси в този процес и идентифицираме връзката между развитието на тези икономически сектори и ИИ. Авторският екип идентифицира тенденциите и основните теми в съществуващата литература по публикации, свързани с ИИ във финансите, застраховането и финансовия контрол. Обсъждаме основните предимства и недостатъци на внедряването на ИИ, установени в нашето изследване, както и правим някои предложения относно бъдещи изследвания, имайки предвид интердисциплинарността на темата, бурното развитие на ИИ и технологиите и нарастващото търсене на решения, услуги и продукти, базирани на ИИ. © 2023 от авторите.

Г8.2. RELATION BETWEEN FINANCIAL LITERACY AND CARBON FOOTPRINT: REVIEW ON IMPLICATIONS FOR SUSTAINABLE DEVELOPMENT

Todorov, L.; Aleksandrova, A.; Ismailov, T. Relation Between Financial Literacy and Carbon Footprint: Review on Implications for Sustainable Development. *Economics. Ecology. Socium* 2023, 7, 24-40. WOS:001030420200002

Increasingly in the global economic literature, financial literacy is perceived as an element of stability and economic growth. With the development of financial instruments, the growing importance of financial inclusion and its connection with financial literacy, as well as the impact they have on sustainability, the concept of financial literacy is changing drastically and is becoming increasingly comprehensive, with the focus spreading to sustainability, sustainable consumption, and environmental protection.

The aim of the present study is to examine the relationship between the level of financial literacy of the population and greenhouse gas emissions. The working hypothesis posed by the research

team is that there is a relationship between financial literacy and the carbon emissions and footprint of the population.

Correlation and regression analysis are the main tools applied in the study. The 2014 dataset covers 137 countries, with the main dependent variables being carbon emissions per capita, per unit of gross domestic product, and per unit of energy. As a result of the applied methodology, it became clear that the partial correlation coefficients between the level of financial literacy and the variables for carbon footprint are insignificant when economic development, represented by gross domestic product per capita, is examined. The econometric models analyzed with financial literacy in quadratic form reveal a significant relationship between financial literacy and carbon emissions per capita and gross domestic product. In all examined models, the relationships acquire an inverted U-shape: at low levels of financial literacy, the carbon footprint of the population increases, and with the increase in financial literacy, it decreases.

The study confirms the complex nonlinear relationship between financial literacy and the carbon emissions generated by the population. The effect of energy consumption on carbon emissions is stronger than that of financial literacy and appears to be a driving force for the increase in carbon emissions. In the case of observed low levels of financial literacy in less developed countries, the situation for the environment is unfavorable. As financial literacy increases, welfare rises, and income and consumption also increase, leading to an increase in greenhouse gas emissions, i.e., a greater carbon footprint of the population. Once a certain stage of economic development is reached, the dependence becomes reversed, i.e., in developed countries, a high level of financial literacy works to reduce the carbon footprint and protect the environment.

Г8.2. ВРЪЗКА МЕЖДУ ФИНАНСОВАТА ГРАМОТНОСТ И ВЪГЛЕРОДНИЯ ОТПЕЧАТЪК: ПРЕГЛЕД НА ПОСЛЕДИЦИТЕ ЗА УСТОЙЧИВОТО РАЗВИТИЕ

Тодоров, Л.; Александрова, А.; Исмаилов, Т. Връзка между финансовата грамотност и въглеродния отпечатък: преглед на въздействията върху устойчивото развитие. Икономика. Екология. Социум 2023, 7, 24-40. WOS:001030420200002

Все по-често в световната икономическа литература, финансовата грамотност се възприема като елемент на стабилността и икономическия растеж. С развитието на финансовите инструменти, нарастващото значение на финансовото приобщаване и връзката му с финансовата грамотност, както и въздействието, което те оказват върху устойчивостта, концепцията за финансова грамотност се променя драстично и става все по-всеобхватна, като фокусът се разпространява върху устойчивостта, устойчивото потребление и опазването на околната среда.

Целта на настоящото изследване е да се проучи връзката между нивото на финансова грамотност на населението и емисиите на парникови газове. Работната хипотеза, която изследователския екип поставя гласи, че съществува връзка между финансовата грамотност и въглеродните емисии и отпечатък на населението.

Корелационният и регресионният анализ са основните инструменти, приложени в изследването. Наборът от данни от 2014 г. обхваща 137 държави, като основните зависими променливи са въглеродните емисии на глава от населението, на единица брутен вътрешен продукт и на единица енергия. В резултат от приложения инструментариум стана ясно, че частичните коефициенти на корелация между равнището на финансовата грамотност и променливите за въглеродния отпечатък са незначителни, когато се изследва икономическото развитие, представено чрез brutния вътрешен продукт на глава от населението. Анализираният иконометрични модели с финансова грамотност в квадратична форма разкриват значима връзка между финансовата грамотността и въглеродните емисии на глава от населението и brutния вътрешен продукт. Във всички изследвани модели, взаимовръзките придобиват обратна U-образна форма, като с ниските равнища на финансова грамотност въглеродният отпечатък на населението нараства, а с повишаването на финансовата грамотност намалява.

Изследването Изследването потвърждава сложната нелинейна връзка между финансовата грамотност и генерираните въглеродни емисии от населението. Ефектът от потреблението на енергия върху въглеродните емисии е по-силен от финансовата грамотност и изглежда е движеща сила за нарастването на въглеродните емисии. При наблюдавано ниско равнище на финансова грамотност в слаборазвитите страни, ситуацията за околната среда е неблагоприятна. С нарастването на финансовата грамотност се повишава благосъстоянието като доходите и потреблението също се увеличават, което води до нарастване на емисиите на парникови газове, т.е. по-голям въглероден отпечатък на населението. След като достигнат определен етап на икономическо развитие, зависимостта става обратна, т.е. в развитите страни високото равнище на финансова грамотност работи за намаляване на въглеродния отпечатък и опазване на околната среда.

Г8.3. FISCAL SUSTAINABILITY AND FISCAL RISK IN THE EU: FORECASTS AND CHALLENGES IN TERMS OF COVID-19

Zahariev, A.; Radulova, A.; Aleksandrova, A.; Petrova, M. 2021. Fiscal sustainability and fiscal risk in the EU: forecasts and challenges in terms of COVID-19, *Entrepreneurship and Sustainability Issues* 8(3): 618-632. [https://doi.org/10.9770/jesi.2021.8.3\(39\)](https://doi.org/10.9770/jesi.2021.8.3(39))

This study focuses on examining the relationship between fiscal and debt sustainability indicators in EU Member States, based on the multidimensional approach to estimating and forecasting different time horizons applied by the European Commission. The relationship between fiscal sustainability and the numerical fiscal rules applied at national and supranational level in the context of the Stability and Growth Pact has been established. The dynamics of medium-term risks in the Member States of the European Union for the period 2015 - 2019 is traced. The main challenges to fiscal sustainability in the European space in the context of the COVID-19 pandemic are outlined.

Г8.3. ФИСКАЛНА УСТОЙЧИВОСТ И ФИСКАЛЕН РИСК В ЕС: ПРОГНОЗИ И ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА В УСЛОВИЯТА НА COVID-19

Захариев, А.; Радулова, А.; Александрова, А.; Петрова, М. 2021. Фискална устойчивост и фискален риск в ЕС: прогнози и предизвикателства в условията на COVID-19, *Entrepreneurship and Sustainability Issues* 8(3): 618-632. [https://doi.org/10.9770/jesi.2021.8.3\(39\)](https://doi.org/10.9770/jesi.2021.8.3(39))
Настоящото изследване се фокусира върху изследване на връзката между показателите за фискална и дългова устойчивост в държавите членки на ЕС, въз основа на многомерния подход за оценка и прогнозиране на различни времеви хоризонти, прилаган от Европейската комисия. Установена е връзката между фискалната устойчивост и числовите фискални правила, прилагани на национално и наднационално равнище в контекста на Пакта за стабилност и растеж. Проследена е динамиката на средносрочните рискове в държавите членки на Европейския съюз за периода 2015 – 2019 г. Очертани са основните предизвикателства пред фискалната устойчивост в европейското пространство в условията на пандемията от COVID-19.

РЕЗЮМЕТА НА СТУДИИ, ПУБЛИКУВАНИ В НЕРЕФЕРИРАНИ СПИСАНИЯ С НАУЧНО РЕЦЕНЗИРАНЕ ИЛИ ПУБЛИКУВАНИ В РЕДАКТИРАНИ КОЛЕКТИВНИ ТОМОВЕ Г9

ABSTRACTS OF STUDIES PUBLISHED IN NON-REFEREED PEER-REVIEWED JOURNALS OR PUBLISHED IN EDITED COLLECTIVE VOLUMES Г9

Г9.1. DIGITAL FINANCIAL LITERACY IN A POST-COVID WORLD: THE ROLE OF AI AND TECHNOLOGICAL INNOVATION IN SHAPING FINANCIAL DECISIONMAKING

Aleksandrova, A., Tairov, I., Stefanova, N., Ninova, V., & Zhelev, Z. (2024). Digital Financial Literacy in A Post-Covid World: The Role of AI and Technological Innovation in Shaping Financial Decision-Making. *Revista De Gestão Social E Ambiental*, 18(11), e010060. <https://doi.org/10.24857/rgsa.v18n11-253>

Objective: This study aims to investigate the consequences and boundaries of technological innovation's influence on financial literacy in the context of the COVID-19 pandemic.

Theoretical Framework: The research investigates the nature of financial literacy and digital financial literacy and its relation to sustainability. Additionally, interrelations between digital financial literacy and Artificial Intelligence and the way COVID promotes digital financial literacy improvement are presented.

Method: The research methodology is based on content analysis, comparative analysis and impact analysis. The data collection was carried out through a survey. The survey was carried out using the method of the respondents and the selection included all voluntary respondents. The survey was conducted in an online environment using Google Workspace tools, in particular Google Forms, and was self-administered by the authors.

Results and Discussion: The results revealed a positive attitude of users towards digital technologies in the conditions of a pandemic crisis and this inevitably leads to an increase in financial literacy. These results highlight the role of digital financial literacy and technology in achieving better financial behaviour and resilience during the pandemic. They also show the limitations of their effectiveness in certain aspects, such as the formation of financial attitudes.

Research Implications: The operational and conceptual consequences of the study are examined, presenting perspectives on how outcomes might be implemented or influenced by methods employed in financial literacy development. These ramifications could include AI adoption, digital culture improvement, and so forth.

Originality/Value: This study contributes to the literature by examining the relationship between financial literacy and artificial intelligence in the context of the COVID-19 epidemic. The fast adoption of artificial intelligence and the necessity for increased financial literacy demonstrate the relevance and significance of this research.

Г9.1. ДИГИТАЛНА ФИНАНСОВА ГРАМОТНОСТ В СВЯТ СЛЕД COVID: РОЛЯТА НА ИЗКУСТВЕНИЯ ИНТЕЛЕКТ И ТЕХНОЛОГИЧНИТЕ ИНОВАЦИИ ВЪРХУ ФОРМИРАНЕТО НА ФИНАНСОВОТО ВЗЕМАНЕ НА РЕШЕНИЯ

Александрова, А., Таиров, И., Стефанова, Н., Нинова, В., & Желев, З. (2024). Дигитална финансова грамотност в свят след Covid: ролята на изкуствения интелект и технологичните иновации върху формирането на финансовото вземане на решения. *Revista De Gestão Social E Ambiental*, 18(11), e010060. <https://doi.org/10.24857/rgsa.v18n11-253>

Цел: Настоящото изследване има за цел да изследва последствията и границите на влиянието на технологичните иновации върху финансовата грамотност в контекста на пандемията от COVID-19.

Теоретична рамка: Изследването разглежда същността на финансовата грамотност и дигиталната финансова грамотност и тяхната връзка с устойчивостта. Представени са също взаимовръзките между дигиталната финансова грамотност и изкуствения интелект, както и начините, по които COVID стимулира развитието на дигиталната финансова грамотност.

Метод: Методологията на изследването се базира на контент анализ, сравнителен анализ и анализ на въздействието. Събирането на данни е осъществено чрез анкета. Анкетата е

проведена по метода на респондентите, като в извадката са включени всички доброволни участници. Проучването е реализирано в онлайн среда с помощта на инструментите на Google Workspace, по-специално Google Forms, и е самостоятелно администрирано от авторите.

Резултати и дискусия: Резултатите разкриват положително отношение на потребителите към дигиталните технологии в условията на пандемична криза, което неминуемо води до повишаване на финансовата грамотност. Тези резултати подчертават ролята на дигиталната финансова грамотност и технологиите за постигане на по-добро финансово поведение и устойчивост по време на пандемията. Същевременно се открояват и ограниченията на тяхната ефективност в определени аспекти, като формирането на финансови нагласи.

Научни приноси: Оперативните и концептуалните последици от изследването са разгледани, като се представят перспективи за това как резултатите могат да бъдат приложени или повлияни от използваните методи за развитие на финансовата грамотност. Тези последици могат да включват внедряване на изкуствен интелект, подобряване на дигиталната култура и др.

Оригиналеност/Стойност: Това изследване допринася към литературата чрез анализ на връзката между финансовата грамотност и изкуствения интелект в контекста на епидемията от COVID-19. Бързото навлизане на изкуствения интелект и необходимостта от повишаване на финансовата грамотност подчертават актуалността и значимостта на това изследване.

Г9.2. THE BANK INSOLVENCY: FROM LEHMAN BROTHERS TO COVID-19 (INTERNATIONAL REMARKS AND NATIONAL PECULIARITIES)

Zahariev, Andrey, Stoyan Prodanov, Anelya Radulova, Galina Zaharieva, Maryana Pavlova, Petko Angelov, Taner Ismailov, Aleksandrina Aleksandrova, and Kristi Marinova. 2020b. The bank insolvency: From Lehman Brothers to COVID-19 (International Remarks and National Peculiarities). Available online: <https://bit.ly/30CGFLz>

A study of the international experience of applicable policies for crisis management in the credit system in bank insolvency, identifies three types of solutions, including: elimination of the "toxic element" in the banking system following the example of "Lehman Brothers" in the US from 15.09. 2008 through a voluntary insolvency procedure declared by the bank's management before the respective regulatory body; support for the financially troubled institution through nationalization and a reform plan following the example of Northern Rock in the UK from 2007-2008 and Greek banks from the Greek debt crisis after 2010; liquidation of the "toxic element" in the banking system, following the example of CCB in Bulgaria (2014-2020), through a regulatory insolvency procedure. Each of the three policies has its pros and cons, but it definitely has a "stressful" impact on banking systems and economic agents with long-term.

Г9.2. НЕПЛАТЕЖОСПОСОБНОСТТА НА БАНКИТЕ: ОТ LEHMAN BROTHERS ДО COVID-19 (МЕЖДУНАРОДНИ АКЦЕНТИ И НАЦИОНАЛНИ СПЕЦИФИКИ)

Захариев, Андрей, Стоян Проданов, Анелия Радулова, Галина Захариева, Марияна Павлова, Петко Ангелов, Танер Исмаилов, Александрина Александрова и Кристи Маринова. 2020b. Неплатежоспособността на банките: от Lehman Brothers до COVID-19 (международни акценти и национални специфики). Достъпно онлайн: <https://bit.ly/30CGFLz>

Изследването на международния опит с приложимите политики за управление на кризи в кредитната система при неплатежоспособност на банки идентифицира три типа решения, включително: елиминиране на „токсичния елемент“ в банковата система по примера на „Lehman Brothers“ в САЩ от 15.09.2008 г. чрез доброволна процедура по несъстоятелност, обявена от ръководството на банката пред съответния регулаторен орган; подпомагане на изпадналата във финансови затруднения институция чрез национализация и план за реформи по примера на Northern Rock във Великобритания от 2007-2008 г. и гръцките банки по време на дълговата криза в Гърция след 2010 г.; ликвидация на „токсичния елемент“ в банковата система по примера на КТБ в България (2014-2020 г.) чрез регулаторна процедура по несъстоятелност. Всяка от трите политики има своите предимства и недостатъци, но безспорно оказва „стресово“ въздействие върху банковите системи и икономическите субекти в дългосрочен план.

Г9.3. ГОТОВНОСТ НА СТУДЕНТИТЕ–ИКОНОМИСТИ ОТ ВИСШИТЕ УЧИЛИЩА В СЕВЕРЕН ЦЕНТРАЛЕН РАЙОН НА ПЛАНИРАНЕ ЗА РЕАЛИЗАЦИЯ НА ТРУДОВИЯ ПАЗАР В УСЛОВИЯТА НА ДИГИТАЛНА ТРАНСФОРМАЦИЯ

Пенка Шишманова & Йордан Василев & Людмил Несторов & Таня Тодорова & Александрина Александрова & Елица Петкова, 2023. "Готовност На Студентите–Икономисти От Висшите Училища В Северен Централен Район На Планиране За Реализация На Трудовия Пазар В Условията На Дигитална Трансформация," Алманах "Научни изследвания", Стопанска академия „Д. А. Ценов“, Свищов, България, том 31(1 година 20), стр. 301-334.

Въпросът за внедряването на новите технологии в стопанската дейност на хората е особено актуален в наши дни, предвид факта, че води до трансформация на съществуващите бизнес модели. Това променя и изискванията към подготовката на кадрите. Целта на студията е да се изследва степента на подготвеност на студентите–икономисти за професионална реализация в условията на дигитална трансформация и идентифициране на основните предизвикателства и приоритети като база за подобряване на тяхната подготовка. Във

връзка с това са формулирани следните задачи: да се изследват основните характеристики на дигиталната трансформация и добрите практики в това отношение с фокус върху висшето образование; да се анализират документи, свързани с развитието на висшите училища от СЦРП; да се проучи мнението на студентите относно качеството на подготовка им съобразно новите изисквания на трудовия пазар; да се изведат насоки за подобряване готовността за трудова реализация на бъдещите икономисти. Основната изследователска теза е, че студентите притежават определена готовност за трудова реализация в дигитализиращата се икономика, но техните знания и умения бързо остаряват или се оказват недостатъчни, което налага непрекъснато поддържане и подобряване на подготовката и висшите училища трябва да отговорят на тези потребности. Резултатите от изследването показват, че студентите от СЦРП имат потенциал за трудова реализация в условията на дигитализация. Въпреки това са изведени някои насоки за подобряване на подготовката им, формулирани на база самооценка за притежаваните от тях компетенции.

Г9.3. READINESS OF ECONOMICS STUDENTS FROM HIGHER SCHOOLS IN THE NORTH CENTRAL PLANNING REGION FOR REALIZATION ON THE LABOUR MARKET UNDER THE CONDITIONS OF DIGITAL TRANSFORMATION

Penka Shishmanova & Yordan Vasilev & Lyudmil Nestorov & Tanya Todorova & Aleksandrina Alexandrova & Elitsa Petkova, 2023. "Readiness of Economics Students from Higher Education Institutions in the North Central Planning Region for Realization on the Labor Market in the Conditions of Digital Transformation," Scientific Research Almanac, D. A. Tsenov Academy of Economics, Svishtov, Bulgaria, vol. 31(1 Year 20), pages 301-334.

The implementation of new technologies in economic activity is a question of present interest, given that it leads to transformation of existing business models. This, in turn, changes the required personnel training. The aim of the present paper is to study the degree of readiness of economics students for professional realization under the conditions of digital transformation and to identify the main challenges and priorities as a basis for improving their preparation. In relation to this the following research objectives are set: to examine the main characteristics of digital transformation and some good practices in this regard while focusing on higher education; to analyse some documents regarding the development of higher schools in the NC planning region; to study the opinion of economics students about the quality of the training they have acquired in regard to the new requirements of the labour market; to derive guidelines for improving the degree of employment readiness of future economists. The main research thesis is that students have a certain employment readiness in the digitalising economy, but their knowledge and skills are rapidly becoming outdated or insufficient, which necessitates continuous training, and higher education institutions should serve these needs. The results of the research show that economics students in the NC planning region have the potential for employment under the conditions of digital

transformation. However, some guidelines for improving their qualification have been derived, on the basis of self-assessment of their competences.

Г9.4. ИЗПОЛЗВАНЕ НА ДЪЛБОКИ НЕВРОННИ МРЕЖИ ЗА ОТКРИВАНЕ НА ИЗМАМИ С КРЕДИТНИ КАРТИ

Ангелин Лалев & Александрина Александрова, 2020. „Използване на дълбоки невронни мрежи за откриване на измами с кредитни карти,“ Алманах “Научни изследвания”, Стопанска академия „Д. А. Ценов“, Свищов, България, том 28(1 година 20), стр. 39-62.

Настоящата студия представя изследване върху приложимостта на дълбоките изкуствени невронни мрежи за откриване на неприсъствени измами с кредитни карти. Изследването се базира на отворен набор от данни и цели да определи до каква дълбочина е практически да се изграждат такива мрежи, как архитектурните параметри на такива мрежи (ширина на слоевете, активационна функция и пр.) се отразяват на процеса на обучение и предиктивните способности на мрежата, както и доколко генеративното съперничество може да се използва за преодоляване на ефектите от дисбаланса между легитимни и фалшиви трансакции, който е определяща характеристика на всички набори от данни, свързани с откриването на измами с кредитни карти.

В рамките на изследването бяха проведени множество експерименти, които съчетават обучението на мрежи с различна дълбочина с различни параметри на обучението като активационна функция и дропаут параметър. Също така бяха тествани различни архитектурни подходи към изграждане на мрежата, като особен акцент бе поставен върху възможността за използване на GAN мрежи и принципа на генеративно съперничество, залегнал в тяхната архитектура.

Получените резултати показват, че дълбоките невронни мрежи с умерен брой скрити слоеве, съчетани с техники за овърсамплинг, се справят отчетливо по- добре при откриването на фалшиви трансакции в сравнение с мрежите, притежаващи само един скрит слой. Също така, получените резултати навеждат на заключението, че използването на генеративно съперничество в ролята на техника за овърсамплинг е сравнимо по своята ефективност с други подобни техники.

Г9.4. DEEP NEURAL NETWORKS FOR DETECTION OF CREDIT CARD FRAUD

Angelin Lalev & Aleksandrina Alexandrova, 2020. DEEP NEURAL NETWORKS FOR DETECTION OF CREDIT CARD FRAUD, Scientific Research Almanac, D. A. Tsenov Academy of Economics, Svishtov, Bulgaria, vol. 28(1 Year 20), pages 39-62.

This publication presents research on the possibility of using Deep Neural Networks (DNNs) for detection of credit card fraud. The research is based on an open dataset and aims to determine how the varying number of hidden layers and other architectural parameters (width of each layer, activation functions) affects training and predictive potential of the network. It also aims to determine how to use generative-adversarial approach efficiently in order to overcome the problem with the imbalance between legitimate and fraudulent transactions, which is a crucial characteristic of the datasets related to detection of credit card fraud. The publication presents the results of various experiments, conducted to achieve the stated goals. A number of experiments have been carried out combining network training of various depths of the network and with different parameters of the learning process, for example, activation function and dropout values. The experiments focus on using generative-adversarial approach as a method for oversampling, in particular. The results indicate that deep neural networks with moderate hidden layers, combined with methods for oversampling are performing much better in identifying fraudulent transactions than the classical neural networks, consisting of only one hidden layer. The results also indicate that using generative-adversarial approach as a method for oversampling is comparable in efficiency to other widely used techniques.

Г9.5. МОДЕЛ ЗА СОЦИАЛНО-ИКОНОМИЧЕСКО РАЗВИТИЕ НА БЪЛГАРСКОТО ПРИДУНАВИЕ

Росица Колева & Никола Янков & Красимир Шишманов & Галина Захариева & Венцислав Василев & Цветан Павлов & Александрина Александрова, 2018. „Модел за социално-икономическо развитие на българското Придунавие,“ Алманах „Научни изследвания“, Стопанска академия „Д. А. Ценов“, Свищов, България, том 25(1 година 20), стр. 185-218.

Целта на настоящата разработка е да се проучи цялостно територията по българското поречие на р. Дунав, която се обозначава като Българско Придунавие (БП) и представлява обект на научното изследване. На следващо място да се оцени нейният потенциал, да се установи как тя може да се превърне в атрактор на преки, косвени и допълнителни инвестиции. Основната задача по отношение на този обект е, с помощта на системния подход да се установи мястото на БП в Европейския хиперрегион Дунав. На тази основа проектният екип си е поставил следните конкретни задачи: да обособи компонентите на БП, да направи анализ на икономическия му потенциал, да систематизира съществуващите виждания на отделните общини в рамките на региона във връзка с плановите и стратегическите документи. Анализът завършва с представяне на логически рамков модел за неговото социално-икономическо развитие. Основната теза е, че регионът Българско Придунавие може да се превърне в стратегическа зона, във „фронт“ и мост за трансгранична интеграция между България и съседни страни и по-специално Румъния. Това е възможно след получаване на знание за неговия потенциал и организирането му чрез създаване на подходящи концептуални инструменти – визии, стратегии, планове и др. Изследователската

част на проекта се реализира чрез анкетно проучване на всички общини в район БП, обработката на което се извършва с помощта на програмен продукт MS Excel.

Г9.5. SOCIO-ECONOMIC DEVELOPMENT MODEL OF THE BULGARIAN DANUBIAN AREA

Rositsa Koleva & Nikola Yankov & Krasimir Shishmanov & Galina Zaharieva & Ventsislav Vasilev & Tsvetan Pavlov & Aleksandrina Alexandrova, 2018. "Model for Socio-Economic Development of the Bulgarian Danube Region," Scientific Research Almanac, D. A. Tsenov Academy of Economics, Svishnov, Bulgaria, vol. 25(1 Year 20), pages 185-218.

The main purpose of this paper is to conduct a comprehensive research of the territory along the Bulgarian bank of the Danube River, referred to as the Bulgarian Danubian Area (BDA), which consists the main object of our research. Another objective is to assess the potential of the area and to identify opportunities for attracting direct, indirect and additional investment to the region. The main task in terms of the selected object is to determine the significance of the Bulgarian Danubian Area within the European Danube Hyper Region by applying systematic approach. The project team has therefore set the following specific tasks: to identify the different components of the BDA; to make an analysis of its economic potential and to present a systematic review of currently existing approaches of the municipalities in the region in terms of planning and strategic documents. A logical framework model for the social and economic development of the region follows the analysis. The main hypothesis is that the Bulgarian Danubian Area may become a strategic zone, a 'focal point' and a bridge for cross-border integration between Bulgaria and its bordering countries, and Romania in particular. This would be possible by gaining insight about the potential of the region and implementing appropriate conceptual instruments such as visions, strategies, plans, etc. The project research is done by conducting a survey among all municipalities in the Bulgarian Danubian Area and processing collected data with MS Excel software.

Г9.6. МУЛТИМЕДИЙНИТЕ ТЕХНОЛОГИИ – ПРЕДПОСТАВКА ЗА ПОВИШАВАНЕ ЕФЕКТИВНОСТТА НА ПРОЦЕСА НА ОБУЧЕНИЕ НА СТУДЕНТИТЕ

Анелия Радулова & Марияна Павлова & Георги Ангелов & Александрина Александрова, 2017. „Мултимедийните технологии – предпоставка за повишаване ефективността на процеса на обучение на студентите,“ Алманах “Научни изследвания”, Стопанска академия „Д. А. Ценов“, Свищов, България, том 24(2 година 20), стр. 290-319.

Основна цел на настоящото научно изследване е оценка на степента на ефективност от използването на нови и иновативни техники за обучение и очертаване на възможностите за превръщането им в инструмент за проявяване на активност и инициативност от страна на студентите при усвояване на нови знания. Изпълнението на поставената цел е постигнато посредством: теоретично изследване на съвременните иновативни техники за преподаване;

апробиране на мултимедийни продукти в процеса на обучение; измерване степента на въздействие на мултимедийните технологии върху степента на възприемане на преподавания материал посредством анкетно проучване; оценка на необходимостта от прилагане в процеса на обучение на студентите на мултимедийни технологии с цел повишаване ефективността и степента на възприемане на специфични знания. Работната теза на настоящото изследване е формулирана по следния начин: „Прилагането на мултимедийни технологии в процеса на обучение спомага за повишаване на неговата ефективност чрез постигането на синергичен ефект между различните методи и техники на преподаване и създаването на условия за превръщане на студентите в равноправни участници в учебния процес”. Анализът на резултатите от изследването позволи да се направи оценка на степента на ефективност на обучението и усвояването на нови знания при използването на мултимедийни технологии. Направените изводи от анкетното проучване доказват, че поставената от екипа теза, има реално практикоприложно значение и са насочени към повишаване качеството на учебния процес.

G9.6. MULTIMEDIA TECHNOLOGIES – A PREREQUISITE FOR INCREASING THE EFFICIENCY OF STUDENTS' TEACHING PROCESS

Aneliya Radulova & Mariyana Pavlova & Georgi Angelov & Aleksandrina Alexandrova, 2017. "Multimedia Technologies – A Prerequisite for Increasing the Efficiency of the Student Learning Process," Scientific Research Almanac, D. A. Tsenov Academy of Economics, Svishtov, Bulgaria, vol. 24(2 Year 20), pages 290-319.

The main purpose of this study is to assess the degree of effectiveness of using new and innovative training methods and to outline the opportunities for turning them into an instrument for manifesting students' activity and initiative in acquiring new knowledge. The objective set is achieved by: theoretically studying modern innovative teaching methods; approving multimedia products in the training process; measuring the impact of multimedia technologies on the acquiring of the material taught by conducting a survey; assessing the need for implementing multimedia technology in the training process in order to enhance the effectiveness and the degree of acquiring specific knowledge. The working thesis of the present study is formulated as follows: “The use of multimedia technologies in the training process helps increase its effectiveness by achieving a synergistic effect between the different methods and techniques of teaching and creating conditions for turning students into equal participants in the learning process”. The analysis of the results enabled us to assess the degree of effectiveness of training and acquiring new knowledge through the use of multimedia technologies. The conclusions of the survey prove that the thesis set by our team has practically-applied significance and are aimed at improving the quality of the learning process.

Г9.7. СОЦИАЛНО-ИКОНОМИЧЕСКО РАЗВИТИЕ НА БЪЛГАРСКОТО ПРИДУНАВИЕ – ТЕНДЕНЦИИ И ПЕРСПЕКТИВИ

Росица Колева & Поля Ангелова & Галина Захаријева & Стела Касабова & Галя Кушева & Александрина Александрова, 2019. „Социално-икономическо развитие на българското Придунавие – тенденции и перспективи,“ Алманах “Научни изследвания”, Стопанска академия „Д. А. Ценов“, Свищов, България, том 27(1 година 20), стр. 307-337.

По проблемите на социално-икономическото развитие на българското Придунавие липсват изчерпателни теоретични и практически анализи. Научните публикации и емпиричните изследвания за демографското и социалното развитие, за пазара на труда и бедността в областите от Придунавие са твърде малко. Основната цел на настоящата студия е да се изследват и анализират тенденциите и перспективите за социално-икономическо развитие на българското Придунавие за периода 2010–2017 г. Изследователската теза може да се дефинира по следния начин: под влияние на настъпилите промени в социално-икономическото развитие на българското Придунавие основните макроикономически показатели отчитат ясно изразени тенденции и потенциал за напредък. Поставената цел обуславя специфичните задачи на изследването на българското Придунавие: проучване на икономическото развитие на областите; очертаване на демографските проблеми; оценка на пазара на труда; анализ на състоянието на социалната сфера; изследване на бедността, нейното състояние и тенденции. Главният извод от проведеното практическо изследване е, че неблагоприятните тенденции в демографското развитие на областите от българското Придунавие, увеличаването на безработицата и намаляването на средната работна заплата, в секторите на социалната сфера, са резултат както на естественото движение на населението, така и на миграционните процеси и икономическата обстановка в страната. Като цяло равнището на бедност в региона се доближава до средното за страната, но се характеризира със своя специфика и динамика, което налага диференциран подход за целенасочено въздействие и преодоляване на бедността на регионално ниво.

Г9.7. SOCIO-ECONOMIC DEVELOPMENT OF THE BULGARIAN DANUBE REGION – TRENDS AND PROSPECTS

Rositsa Koleva & Polyana Angelova & Galina Zaharieva & Stela Kasabova & Galya Kusheva & Aleksandrina Alexandrova, 2019. "Socio-Economic Development of the Bulgarian Danube Region – Trends and Perspectives," Scientific Research Almanac, D. A. Tsenov Academy of Economics, Svishtov, Bulgaria, vol. 27(1 Year 20), pages 307-337.

The aim of this research paper is to examine and analyse the trends and prospects in the socio-economic development of the Bulgarian Danube region in the period between 2010 and 2017. The thesis of the paper is that, because of the changes that the socio-economic development of the Bulgarian Danube region has undergone, there are clear trends and considerable potential for

progress. The objectives of the research are: 1. To examine the economic development of the districts in the Bulgarian Danube region. 2. To identify major demographic issues in the Bulgarian Danube region. 3. To assess the labour market in the districts in the Bulgarian Danube region. 4. To analyse the social development in the districts in the Bulgarian Danube region. 5. To study the level of poverty in the Bulgarian Danube region, its current condition and trends in its development. The main conclusion of the practical research we have conducted is that unfavourable trends in the demographic development of the administrative districts in the Bulgarian Danube region, increasing unemployment and reducing the average wage in the sectors of the social sphere are the result of both the natural population mobility and migration processes and the economic situation in the country. The poverty level in the region is close to the average poverty level for the country, yet, the specific features and the dynamics of its development require a differentiated approach in order to cut poverty and boost economic security at a regional level.

Г9.8. ФИСКАЛНАТА КОНСОЛИДАЦИЯ В РАМКИТЕ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ – НЕОБХОДИМОСТ И/ИЛИ ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВО

Радулова, Анелия & Александрова, Александрина, 2015. „Фискалната консолидация в рамките на Европейския съюз – необходимост и/или предизвикателство,“ Алманах “Научни изследвания”, Стопанска академия „Д. А. Ценов“, Свищов, България, брой 22, стр. 1-4.

Настоящата разработка изследва процесите по хармонизация на данъчните системи и проблемите по избягване на двойното данъчно облагане в рамките на Европейския съюз, с разбирането, че данъчната хармонизация е основна предпоставка за ефективност на провежданата обща икономическа политика в рамките на Европейската общност. Последователно е направена обща характеристика на динамиката на интеграционните процеси в рамките на общността, особеностите на хармонизация по отношение на прякото и косвеното данъчно облагане и необходимостта от избягване на двойното данъчно облагане в рамките на съюза. Проследена е последователността на протичащите процеси в търсенето на практически препоръки за приемане на решения в областта на фискалната политика от страните-членки, насочени към изграждане на общо европейско пространство.

Г9.8. FISCAL CONSOLIDATION IN THE EUROPEAN UNION - NEED AND/OR CHALLENGE

Radulova, Aneliya & Alexandrova, Aleksandrina, 2015. "Fiscal Consolidation within the European Union – Necessity and/or Challenge," Scientific Research Almanac, D. A. Tsenov Academy of Economics, Svishtov, Bulgaria, issue 22, pages 1-4.

This study examines the processes of harmonization of tax systems and double taxation avoidance problems within the European Union, with the understanding that tax harmonization is essential

for the efficiency of the common economic policy within the European Community. It gives an overview of the dynamics and integration processes within the EU, the harmonization specifics related to direct and indirect taxation and the need for double taxation avoidance within the EU. This scientific study traces the sequence of processes involved in searching for practical recommendations when making decisions in the area of fiscal policy by the Member States, aimed at building a common European space.

РЕЗЮМЕТА НА ПУБЛИКУВАНИ ГЛАВИ ОТ КОЛЕКТИВНИ МОНОГРАФИИ - Г10

SUMMARIES OF PUBLISHED CHAPTERS OF COLLECTIVE MONOGRAPHS - Г10

Г10.1. ФИСКАЛЕН ОТГОВОР НА ЕВРОПЕЙСКИТЕ СТРАНИ-ЧЛЕНКИ КЪМ СЪВРЕМЕННИТЕ ИКОНОМИЧЕСКИ ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА – ЕФЕКТИ ВЪРХУ ИКОНОМИЧЕСКАТА КОНВЕРГЕНЦИЯ (Глава 5)

ВЪЗДЕЙСТВИЕ НА ИНТЕГРИРАНИТЕ ТЕРИТОРИАЛНИ ИНВЕСТИЦИИ ВЪРХУ РЕГИОНАЛНОТО РАЗВИТИЕ – УРОЦИТЕ, КОИТО НАУЧИ ЕВРОПА, Мариела Стоянова, Александрина Александрова, Димитър Костов, Иван Ангелов, Искрен Таиров, Кристина Шопова, Тихомир Върбанов, Цветан Павлов, Издателство: Академично издателство - Ценов-, 2023, ISBN: 978-954-23-2401-0, Страници: 145

Фискалната устойчивост и спазването на фискална дисциплина са две изключително значими предпоставки за постигане на икономическа конвергенция в рамките на Европейския съюз. Въпросът за фискалната устойчивост е в дневния ред на политики мейкърите на общността през последните три десетилетия, като еволюцията на нормативно-регулативната рамка за фискална дисциплина преминава през Маастрихтския договор, Пакта за стабилност и растеж (ПСР), Пакетите от два акта и шест акта и др. Пактът за стабилност и растеж представлява своеобразна „пътна карта“ за осигуряване на фискална дисциплина в ЕС, като включва и клаузи със задействането на конкретни мерки и механизми при форсмажорни обстоятелства. Безпрецедентната икономическа криза, вследствие от КОВИД-19, доведе до акти-виране за първи път в историята на Европейския съюз на клаузата за де-рогация на ПСР. Това е и едно от най-значимите събития по отношение на фискалното управление и регулиране в рамките на общността. Влизането в сила на клаузата за дерогация позволи на страните-членки за определен период да не се придържат към оптималните равнища на държавния дълг и дефицит, регламентирани в Пакта.

Целта на настоящата разработка е да се изследват ефектите от за-действаната клауза за дерогация върху икономическата конвергенция в ЕС и тяхното проявление в прогнозните стойности на показателя Дълг/БВП за периода до 2032 г. В тази връзка ще се очертае нормативно регулативната фискална рамка на ЕС с оглед форсмажорните обстоятелства около Ко-вид 19, ще се проследи процесът по активиране на клаузата за дерогация и ще се осъществи сравнителен анализ на прогнозните стойностни равнища на показателя Дълг/БВП на всички страни-членки на Европейския съюз за периода 2019 г. – 2032 г.

Най-същественото следствие от задействането на клаузата за дерогация по отношение равнищата на дълг и дефицит в ЕС е, че то доведе до значително нарастване размера на дълга в 18 страни-членки, които според прогнозите на ЕК до 2032 г. няма да възстановят предкризисните му равнища. Този дисбаланс и невъзможност за спазване на установените правила създава препятствия пред провеждането на единна фискална политика в рамките на ЕС, а оттам и до забавяне темповете на икономическата конвергенция.

Г10.1. FISCAL RESPONSE OF EUROPEAN MEMBER STATES TO CONTEMPORARY ECONOMIC CHALLENGES – EFFECTS ON ECONOMIC CONVERGENCE (Chapter 5)

IMPACT OF INTEGRATED TERRITORIAL INVESTMENTS ON REGIONAL DEVELOPMENT – LESSONS LEARNED BY EUROPE, Mariela Stoyanova, Aleksandrina Alexandrova, Dimitar Kostov, Ivan Angelov, Iskren Tairov, Kristina Shopova, Tihomir Varbanov, Tsvetan Pavlov, Publisher: Academic Publishing House - Tsenov-, 2023, ISBN: 978-954-23-2401-0, Pages: 145

Fiscal sustainability and compliance with fiscal discipline are two extremely significant prerequisites for achieving economic convergence within the European Union. The issue of fiscal sustainability has been on the agenda of the Community's policymakers for the past three decades, with the evolution of the regulatory framework for fiscal discipline passing through the Maastricht Treaty, the Stability and Growth Pact (SGP), the Two-Pack and Six-Pack, among others. The Stability and Growth Pact serves as a kind of “roadmap” for ensuring fiscal discipline in the EU, including clauses for triggering specific measures and mechanisms in the event of force majeure circumstances. The unprecedented economic crisis as a result of COVID-19 led to the activation, for the first time in the history of the European Union, of the derogation clause of the SGP. This is one of the most significant events regarding fiscal management and regulation within the Community. The entry into force of the derogation clause allowed the Member States, for a certain period, not to adhere to the optimal levels of government debt and deficit regulated in the Pact.

The aim of the present study is to examine the effects of the activated derogation clause on economic convergence in the EU and their manifestation in the forecasted values of the Debt/GDP indicator for the period up to 2032. In this regard, the regulatory fiscal framework of the EU will

be outlined in view of the force majeure circumstances around COVID-19, the process of activating the derogation clause will be traced, and a comparative analysis of the forecasted value levels of the Debt/GDP indicator of all EU Member States for the period 2019–2032 will be carried out.

The most significant consequence of the activation of the derogation clause regarding the levels of debt and deficit in the EU is that it led to a significant increase in the size of the debt in 18 Member States, which, according to the forecasts of the European Commission, will not return to their pre-crisis levels by 2032. This imbalance and the inability to comply with the established rules create obstacles to the implementation of a unified fiscal policy within the EU and thus slow down the pace of economic convergence.

Г10.2. ПРИЛОЖЕНИЯ НА ИЗКУСТВЕНИЯ ИНТЕЛЕКТ В ИКОНОМИЧЕСКАТА ДЕЙНОСТ (Глава 1)

Изкуственият интелект в икономическата перспектива, Александрина Александрова, Валентина Нинова, Жельо Желев, Искрен Таиров, Надежда Стефанова, Криста Нейкова, Издателство: Ай анд Би ООД, 2024, ISBN: 978-619-7738-15-5, Страници: 194

Настоящата глава от монографичен труд: "Изкуственият интелект в икономическата перспектива" изследва нарастващата роля на изкуствения интелект (ИИ) в различни икономически сектори, като се акцентира върху приложенията му във финансовата, маркетинговата и управленска сфери. Авторите повдигат научна дискусия около икономическите ползи, които ИИ носи, като повишена производителност, ефективност и вземане на информирани решения. Чрез преглед на съответната литература, изследването разглежда как технологиите, управлявани от ИИ, включително алгоритмите за машинно обучение, прогнозните анализи и автоматизираните системи за обслужване на клиенти променят икономическите дейности и бизнес процесите. Акцент е поставен върху въздействието на ИИ върху финансовия сектор, където той подобрява обслужването на клиенти и откриването на измами и автоматизира повтарящи се задачи. В проучването се подчертава и ролята на финтех индустрията, тъй като компаниите все повече внедряват ИИ, за да разширят цифровото финансово приобщаване и да предоставят персонализирани финансови услуги на своите клиенти. Банковата индустрия например използва ИИ в обслужването на клиенти и управлението на риска, което позволява персонализирано банково преживяване и по-сигурни транзакции. Друга изследвана област е приложението на ИИ в маркетинга. Той позволява на компаниите да адаптират взаимодействието с клиентите, да оптимизират маркетинговите стратегии и да подобрят управлението на взаимоотношенията с потребителите. Чатботовете, управлявани от ИИ, например се използват широко в електронната търговия, за да предоставят незабавна поддръжка и препоръки, като подобряват изживяването на клиентите и лоялността към марката. Авторите стигат до заключението, че потенциалните ползи от ИИ са значителни, но

предупреждават за предизвикателства като неприкосновеност на данните, киберсигурност и етични съображения при прилагането му.

Г10.2. APPLICATIONS OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN ECONOMIC ACTIVITY (Chapter 1)

Artificial Intelligence in the Economic Perspective, Aleksandrina Alexandrova, Valentina Ninova, Zhelyo Zhelev, Iskren Tairov, Nadezhda Stefanova, Krista Neykova, Publisher: Ai and Bi Ltd., 2024, ISBN: 978-619-7738-15-5, Pages: 194.

This chapter explores the growing role of artificial intelligence (AI) in various economic sectors, focusing on its applications in the financial and marketing spheres. The authors raise scholarly discussion around the economic benefits that AI brings, such as increased productivity, efficiency, and informed decision making. Through a review of relevant literature, the study examines how AI-driven technologies, including machine learning algorithms, predictive analytics, and automated customer service systems, are changing economic activities and business processes. The focus is on the impact of AI on the financial sector, where it improves customer service and fraud detection and automates repetitive tasks. The study also highlights the role of the FinTech industry, as companies increasingly adopt AI to extend digital financial inclusion and deliver personalised financial services to their customers. The banking industry, for example, is using AI in customer service and risk management, enabling personalised banking experiences and more secure transactions. Another area being explored is the application of AI in marketing. It allows companies to tailor customer interactions, optimize marketing strategies and improve customer relationship management. AI-driven chatbots, for example, are widely used in e-commerce to provide instant support and recommendations, improving customer experience and brand loyalty. The authors conclude that the potential benefits of AI are significant, but warn of challenges such as data privacy, cybersecurity, and ethical considerations in its implementation.

Г10.3. ВЪЗДЕЙСТВИЕ НА COVID-19 И ИЗКУСТВЕНИЯ ИНТЕЛЕКТ ВЪРХУ ФИНАНСОВАТА ГРАМОТНОСТ: ТРАНСФОРМИРАНЕ НА ФИНАНСОВОТО ПОВЕДЕНИЕ В БАНКОВИЯ СЕКТОР (ГЛАВА 2)

Изкуственият интелект в икономическата перспектива, Александрина Александрова, Валентина Нинова, Жельо Желев, Искрен Таиров, Надежда Стефанова, Криста Нейкова, Издателство: Ай анд Би ООД, 2024, ISBN: 978-619-7738-15-5, Страници: 194

Пандемията от COVID-19 промени съществено финансовото поведение на индивидите ускорявайки въвеждането на цифрови финансови инструменти и променяйки фундаментално начина и методите за управление на личните финанси. Благодарение на ограничения физически достъп до финансови институции и невъзможността за лично обслужване по традиционно възприетия до преди пандемията начин, необходимостта от по-задълбочени финансови познания и по-високо равнище на дигитална финансова грамотност

стана много по-осезаема. В настоящото изследване се разглежда пресечната точка между традиционната финансова грамотност, цифровата финансова грамотност и развиващата се роля на изкуствения интелект (ИИ) в банковата дейност. Методологията на изследването включва анализ на съдържанието и въздействието, подкрепен от анкетно проучване, насочено към пълнолетни български граждани. Анкетата изследва нагласите на респондентите към инструментите за цифрово банкиране, управлявани от изкуствен интелект, и как COVID-19 е повлиял на навиците им за работа с дигитално банкиране. Основните изводи показват силна връзка между пандемията и повишената цифрова финансова ангажираност, като повече от половината от респондентите признават ИИ като стимул за възприемане на дистанционно банкиране. Тази промяна подчертава нарастващата необходимост от подобряване на дигиталната финансова грамотност на населението с цел успешно навигиране и управление на цифровите финансови продукти и услуги. В заключение, изследването подчертава как интегрирането на ИИ в банкирането за клиенти и пандемията от COVID-19 колективно насърчават подобряването на дигиталната финансова грамотност на индивидите. Бъдещите насоки за работа включват справяне с предизвикателства като цифровото разделение и подобряване на осведомеността в областта на киберсигурността, които са от решаващо значение за повишаване равнището на дигиталната финансова грамотност.

Г10.3. THE IMPACT OF COVID-19 AND ARTIFICIAL INTELLIGENCE ON FINANCIAL LITERACY: TRANSFORMING FINANCIAL BEHAVIOUR IN THE BANKING SECTOR (CHAPTER 2)

Artificial Intelligence in the Economic Perspective, Aleksandrina Alexandrova, Valentina Ninova, Zhelyo Zhelev, Iskren Tairov, Nadezhda Stefanova, Krista Neykova, Publisher: Ai and Bi Ltd., 2024, ISBN: 978-619-7738-15-5, Pages: 194.

The COVID-19 pandemic has fundamentally changed the financial behaviour of individuals, accelerating the adoption of digital financial tools and fundamentally changing the way and methods of managing personal finances. Due to limited physical access to financial institutions and the inability to provide in-person services in the manner traditionally adopted prior to the pandemic, the need for deeper financial knowledge and a higher level of digital financial literacy has become much more apparent. This study examines the intersection between traditional financial literacy, digital financial literacy, and the evolving role of artificial intelligence (AI) in banking. The research methodology includes content and impact analysis, supported by a survey of Bulgarian adults. The survey explores respondents' attitudes towards AI-driven digital banking tools and how COVID-19 has influenced their digital banking habits. Key findings show a strong link between the pandemic and increased digital financial engagement, with more than half of respondents acknowledging AI as a driver for adopting remote banking. This shift highlights the growing need

to improve the digital financial literacy of the population in order to successfully navigate and manage digital financial products and services. In conclusion, the s;eduction highlights how the integration of AI into customer banking and the COVID-19 pandemic collectively promote the improvement of individuals' digital financial literacy. Future directions for work include addressing challenges such as the digital divide and improving cybersecurity awareness, which are critical to increasing levels of digital financial literacy.

Г10.4. РАМКИ ЗА ФИСКАЛНО УПРАВЛЕНИЕ НА ЕС И САЩ. АНАЛИЗ НА ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГИЧНИЯ ФУНДАМЕНТ НА ПРОВЕЖДАНАТА ОТ ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ ФИСКАЛНА ПОЛИТИКА (ГЛАВА 1)

Александрова А., Фискална дисциплина и/или повишаване фискалния капацитет в Република България? ("Fiscal discipline and/or growing the fiscal capacity of the Republic of Bulgaria?") (стр. 45-68) Издателство „Славена“, Варна, 2021. ISBN 978-619-190-211-8, <https://bpos.bg/publication/22207>

В Първа глава „Рамки за фискално управление на ЕС и САЩ. Анализ на теоретико-методологичния фундамент на провежданата от Европейския съюз фискална политика“ на монографичния труд е осъществено задълбочено научно проучване на рамките за фискално управление на Съединените американски щати и Европейския съюз. На база идентифицираните сходства и разлики в рамките за фискално управление на двата наднационални икономически и интеграционни съюзи са идентифицирани критерии за сравнение и е осъществен сравнителен анализ. В контекста на Глава 1 от монографията „Рамки за фискално управление на ЕС и САЩ. Анализ на теоретико-методологичния фундамент на провежданата от европейския съюз фискална политика“ е разгледана и фискалната устойчивост в качеството ѝ на детерминанта на провежданата фискална политика в Рамките на ЕС.

Г10.4. FISCAL GOVERNANCE FRAMEWORKS OF THE EU AND THE USA. ANALYSIS OF THE THEORETICAL AND METHODOLOGICAL FOUNDATION OF THE FISCAL POLICY CONDUCTED BY THE EUROPEAN UNION (CHAPTER 1)

Alexandrova A., Fiscal Discipline and/or Enhancing the Fiscal Capacity in the Republic of Bulgaria? (pp. 45-68), Publisher "Slavena", Varna, 2021. ISBN 978-619-190-211-8, <https://bpos.bg/publication/22207>

In the first chapter "Fiscal Governance Frameworks of the EU and the USA. Analysis of the Theoretical and Methodological Foundation of the Fiscal Policy Conducted by the European Union" of the monograph, an in-depth scientific investigation of the fiscal governance frameworks of the United States of America and the European Union is conducted. Based on the identified similarities and differences in the fiscal governance frameworks of the two supranational economic

and integration unions, comparative criteria are established, and a comparative analysis is performed. Within the context of Chapter 1 of the monograph, "Fiscal Governance Frameworks of the EU and the USA. Analysis of the Theoretical and Methodological Foundation of the Fiscal Policy Conducted by the European Union", fiscal sustainability is also examined as a determinant of the fiscal policy implemented within the EU frameworks.

Г10.5. АНАЛИЗ И ОЦЕНКА НА ЕФЕКТИВНОСТТА НА БЪЛГАРСКАТА ФИСКАЛНА СИСТЕМА (ГЛАВА 2)

Александрова А., Фискална дисциплина и/или повишаване фискалния капацитет в Република България? ("Fiscal discipline and/or growing the fiscal capacity of the Republic of Bulgaria?") (стр. 45-68) Издателство „Славена“, Варна, 2021. ISBN 978-619-190-211-8, <https://bpos.bg/publication/22207>

Втора глава от монографичния труд „Фискална дисциплина и/или повишаване фискалния капацитет в Република България?“, озаглавена: „Анализ и оценка на ефективността на фискалната система в България“ разглежда рамката за управление и регулиране на българската фискална система. Съществен акцент се поставя върху възприетите в българското законодателство (Закон за публичните финанси) фискални ограничения в България, в качеството им на проводник на фискалната дисциплина. Анализирани са приложими в световната и европейска практики показатели за оценка на ефективността на фискалната система и политика, и на база прецизен и аргументиран подбор, съгласно авторовите виждания по проблематиката, е конструиран и приложен модел за оценка на ефективността на българската фискална система.

Г10.5.NALYSIS AND ASSESSMENT OF THE EFFECTIVENESS OF THE BULGARIAN FISCAL SYSTEM (CHAPTER 2)

Alexandrova A., Fiscal Discipline and/or Growing the Fiscal Capacity of the Republic of Bulgaria? (pp. 45-68) Publisher “Slavena”, Varna, 2021. ISBN 978-619-190-211-8, <https://bpos.bg/publication/22207>

The second chapter of the monograph “Fiscal Discipline and/or Growing the Fiscal Capacity of the Republic of Bulgaria?”, entitled “Analysis and Assessment of the Effectiveness of the Fiscal System in Bulgaria,” examines the framework for management and regulation of the Bulgarian fiscal system. Particular emphasis is placed on the fiscal constraints adopted in Bulgarian legislation (the Public Finance Act), as a conduit for fiscal discipline. Indicators applicable in global and European practice for assessing the effectiveness of the fiscal system and policy are analyzed, and, based on a precise and well-argued selection according to the author’s views on the

subject, a model for assessing the effectiveness of the Bulgarian fiscal system is constructed and applied.

Г10.6. ФИСКАЛНА КОНВЕРГЕНЦИЯ В ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ ПРЕЗ ПРИЗМАТА НА ДАНЪЧНОТО ОБЛАГАНЕ (Глава 1)

ЧРЕЗ ИНТЕГРИРАН ПОДХОД В РЕГИОНАЛНОТО РАЗВИТИЕ КЪМ ПО-СБЛИЖЕНА ЕВРОПА, Мариела Стоянова, Александрина Александрова, Марияна Павлова-Бънова, Искрен Таиров, Асен Божилов, Издателство: Академично издателство - Ценов-, 2024, ISBN: 978-954-23-2489-8, Страници: 112

Настоящото научно съчинение изследва сложната връзка между фискалната конвергенция и данъчното облагане в Европейския съюз (ЕС). Данъчното облагане играе ключова роля в процеса по фискалната конвергенция, тъй като оказва пряко въздействие върху икономическата динамика и генерирането на бюджетни приходи.

Постигането на фискална конвергенция в рамките на ЕС продължава да бъде от решаващо значение, особено за страните извън Еврозоната, които се стремят да преодолеят икономическите различия в рамките на Съюза. Анализът на данъчните политики чрез общите данъчни приходи като процент от БВП разкрива съществени различия в приходите в отделните държави членки. Предизвикателствата пред фискалната конвергенция, особено в областта на данъчното облагане, произтичат от спецификата на данъчните системи. Решаването на тези предизвикателства изисква координирани усилия за хармонизиране на данъчните политики и подобряване на данъчните системи с цел насърчаване на по-голямо сближаване в рамките на ЕС. Анализът на имплицитните данъчни ставки върху труда и потреблението отразява специфични аспекти на фискалните политики и икономическата динамика в държавите членки. Различията в имплицитна данъчна справка (ИДС), повлияни от данъчните политики и икономическите стимули, подчертават взаимодействието между данъчното облагане, заетостта и икономическия растеж. Наблюдаваното нарастване на ИДС върху потреблението през 2021 г. подчертава динамичния характер на фискалните политики в отговор на външни сътресения.

Разнообразните данъчни реалности в държавите-членки на ЕС, които се потвърждават от различията в имплицитните ставки върху труда и потреблението, подчертават сложността на постигането на фискална конвергенция. Ефективните данъчни политики, които балансират нуждите от приходи, икономическия растеж и социалната справедливост, са от съществено значение за насърчаване на сближаването и осигуряване на дългосрочна устойчивост на ЕС.

Г10.6. FISCAL CONVERGENCE IN THE EUROPEAN UNION THROUGH THE PRISM OF TAXATION (Chapter 1)

THROUGH AN INTEGRATED APPROACH IN REGIONAL DEVELOPMENT TOWARDS A CLOSER EUROPE, Mariela Stoyanova, Aleksandrina Alexandrova, Mariyana Pavlova-Banova, Iskren Tairov, Asen Bozhikov, Publisher: Academic Publishing House "Tsenov", 2024, ISBN: 978-954-23-2489-8, Pages: 112

This scientific work examines the complex relationship between fiscal convergence and taxation in the European Union (EU). Taxation plays a key role in the process of fiscal convergence, as it directly impacts economic dynamics and the generation of budget revenues.

Achieving fiscal convergence within the EU remains of critical importance, particularly for non-Eurozone countries that strive to overcome economic disparities within the Union. The analysis of tax policies through total tax revenues as a percentage of GDP reveals substantial differences in revenues among individual Member States. The challenges to fiscal convergence, especially in the area of taxation, stem from the specificity of tax systems. Addressing these challenges requires coordinated efforts to harmonize tax policies and improve tax systems to promote greater convergence within the EU. The analysis of implicit tax rates on labor and consumption reflects specific aspects of fiscal policies and economic dynamics in the Member States. Differences in the implicit tax rate (ITR), influenced by tax policies and economic stimuli, underscore the interaction between taxation, employment, and economic growth. The observed increase in the ITR on consumption in 2021 highlights the dynamic nature of fiscal policies in response to external shocks.

The diverse tax realities in EU Member States, confirmed by differences in implicit rates on labor and consumption, emphasize the complexity of achieving fiscal convergence. Effective tax policies that balance revenue needs, economic growth, and social justice are essential for fostering convergence and ensuring the EU's long-term sustainability.

Дата: 13.06.2025 г.

Подпис: .

/гл. ас. д-р А. Александрова/